

Udskrift af dombogen

DOM

Afsagt den 26. september 2014 i sag nr. BS 7-797/2013, BS 7-1326/2013 og BS 7-1336/2013:

mod

Sagernes baggrund og parternes påstande

Sagerne, der er anlagt henholdsvis den 27. juni 2013, den 31. oktober 2013 og den 1. november 2013, vedrører tvister opstået under sag om deling af parternes fællesbo ved skifteretten i Hjørring.

H har fri proces i alle 3 sager. M har fri proces i BS 7-797/2013 og BS 7-1336/2013.

I BS 797/2013 har M nedlagt følgende påstande:

Påstand 1:

H tilpligtes at anerkende, at værdien af hendes bankindeståender og værdipapirer på tidspunktet for formuefællesskabets ophør den 3. juni 1992 udgjorde 4.060.174 kr., og

Påstand 2:

H tilpligtes at anerkende, at M's krav på boslod af halvdelen af det i påstand 1 anførte beløb skal forrentes med procesrente fra 3. juni 1992.

Subsidiær påstand 2:

H tilpligtes at anerkende, at M's krav på boslod af halvdelen af det i påstand 1 anførte beløb skal forrentes fra 3. juni 1992 med en rentesats, der efter omstændighederne fastsættes til 6,5% p.a., idet der samtidig tillægges renters rente.

Mere subsidiær påstand 2:

H tilpligtes at anerkende, at M's krav på boslod af

halvdelen af det i påstand 1 anførte beløb skal forrentes fra 3. juni 1992 med en rentesats, der efter omstændighederne fastsættes til 4% p.a.

H har nedlagt påstand om frifindelse og nedlagt følgende selvstændige påstande:

Påstand 1

M tilpligtes at anerkende, at værdien af H's bankindeståender og værdipapirer på tidspunktet for formuefællesskabets ophør den 3/6 1992, udgjorde DKK 3.436.578,00 kr.

Påstand 2

M tilpligtes at anerkende, at hans krav på boslod af halvdelen af de i påstand 1 anførte beløb ikke forrentes.

Subsidiær påstand 2

M tilpligtes at anerkende, at H's krav på boslod af halvdelen af det i påstand 1 anførte beløb forrentes fra 3/6 1992 med en rentesats, der efter omstændighederne fastsættes til 4 % p.a. eller en lave-re af retten fastsat rente og at der i boopgørelsen optages et passiv svarende til skatten af rentebeløbet.

I BS 1326/2013 har M nedlagt påstand om, at H tilpligtes at anerkende, at hun til fællesboet skal betale en beregnet leje for sin benyttelse af ejendommen beliggende i København, i perioden fra 3.6.1992 og frem til den dag, hvor hun fraflytter eller overtager ejendommen. Lejens størrelse fastsættes i overensstemmelse med vurderingsrapport af 13.11.2012, uden reduktion for forseglede værelser.

H har nedlagt påstand om frifindelse, samt nedlagt påstand til selvstændig dom, hvorefter M tilpligtes at anerkende, at der ikke skal beregnes leje for H's benyttelse af ejendommen beliggende i København for den periode efter parternes skilsmisse den 3/6 1992, hvor H har beboet ejendommen.

I BS 1336/2013 har M nedlagt påstand om, at sagsøgte tilpligtes at anerkende, at sagsøgers pensionsordning fra sagsøgers tidligere arbejdsgiver ITT ikke skal indgå i bodelingen i forbindelse med parternes skilsmisse.

H har nedlagt påstand om, at sagsøger tilpligtes at anerkende, at sagsøgers pensionsordning fra sagsøgers tidligere arbejdsgiver ITT skal ind-

gå i bodelingen i forbindelse med parternes skilsmisse.

Oplysningerne i sagen

Parterne, der indgik ægteskab i Danmark i 1962, flyttede sammen til udlandet i 1966.

I 1982 købte parterne sammen en villa i Bruxelles.

Den 2. januar 1990 indgav H skilsmissebegæring til retten i Bruxelles, hvor parterne boede. Ægteskabet blev opløst ved belgisk skilsmissemisdom af 3. juni 1992.

Parterne er enige om, at skæringsdagen for skiftet er den 3. juni 1992.

M arbejde i firmaet ITT, som ophævede kontrakten med ham den 19. december 1989, i hvilken forbindelse M fik en fratrædelsesgodtgørelse.

Der blev ved byretten i Bruxelles den 18. maj 1990 i en dom om "midlertidige foranstaltninger" truffet afgørelse om, at månedlige udbetalinger fra den fratrædelsesgodtgørelse, som M havde modtaget fra sin tidligere arbejdsgiver ITT skulle udbetales til M og H til finansiering af parternes livsophold i separationsperioden. H fik ved denne afgørelse 130.000 b.fr. om måneden under hensyn til at "brugs- og råderetten over løsøret i ægteparrets hjem er tildelt hende, samt bilen, idet hun indestår for indfrielsen af hypotekslånet". Dommen blev anket af M. Ved appeldomstolens afgørelse af 10. januar 1992 blev udbetalingen til H nedsat til 100.000 b.fr. pr. måned, mens hun blev pålagt kun at betale halvdelen af hypoteklånet. Af appeldomstolens afgørelse fremgår, at H rådede over en personlig formue på ca. 18 mio. b.fr, og at "denne kapital bør give hende ca. 1.200.000 b.fr årligt, hvilket repræsenterer ca. 100.000 franc pr. måned". Af appeldomstolens konklusion fremgår: "Henset til parternes respektive midler og udgifter, deres levestand og appelinstævntes relative behovstilstand skal ægtefællebidraget, der pristalsreguleres, fastsættes til et månedligt beløb på 100.000 franc."

Den 12. januar 2009 blev parternes fællesbo taget under offentligt skifte ved skifteretten i Hjørring med advokat Lisbeth Pahl som medhjælper. Af retsbogen fra retsmødet den 12. januar 2009 fremgår bl.a.:

"Justitsministeriet har henvist sagen til retten i Hjørring på baggrund af, at et aktiv - sommerhuset - er beliggende i retskredsen.

Sagen har været behandlet ved notar i Belgien. Notar Jean-Francois Taymans har ved erklæring af 16. oktober 2007 afsluttet behandlingen af sagen,

idet parterne har aftalt at overføre behandlingen af skiftet til de danske myndigheder."

Der har i de 3 sager (BS 7972013, BS 1326/2013 og BS 1336/2013) været forsøgt retsmægling.

Der er i to omgange udarbejdet vurderingsrapporter vedrørende ejendommen i Bruxelles. Første gang i 2004 og anden gang i 2012.

Af vurderingsrapport af 13. november 2012 fremgår, at der er tale om en villa med kælder, stueetage og første etage på henholdsvis 80 m², 220 m² og 172 m², samt en portnerbolig med kælder, stueetage (med garage på 22 m²) og første etage på henholdsvis 20 m², 22 m² og 40 m². Det fremgår af rapporten, at der ikke er indrettet køkken i villaen, og at der er et køkken i portnerboligen. Under beskrivelsen af anvendte materialer er anført, at taget er i meget dårlig stand, at malingen på murværk er afskallet og at udsmykning kræver fornyelse. Under "særlige elementer vedrørende ejendommen" er anført, at der er "meget væsentlige problemer med vandindtrængning gennem taget, gesimser, mure og grund. Mange vedligeholdelsesarbejder som skal gennemføres hurtigt." Under "særlige elementer for nedvurdering" er anført: "Meget vigtige arbejder som skal gennemføres: restaurering af tag, gesimser, udskiftning af terrasse dækning, behandling af facader, restaurering af terrasser, indstilling af køkken, opfriskning af dekoration. Isolering meget svar." Under "særlige elementer for opvurdering" er anført "virkelig god geografisk placering". Ejendommen handelsværdi er vurderet til 1.500.000 euro. Værdien af ejendommen med henblik på udvikling er vurderet til 1.700.000 euro. Af vurderingsrapporten fremgår endvidere:

" Ejendommen er næsten umulig at leje ud i dens nuværende tilstand, men hvis en teoretisk lejeværdi skal fastsættes:

MÅNEDLIG HUSLEJE 1990:	2.000 €
MÅNEDLIG HUSLEJE 2000:	2.500 €
MÅNEDLIG HUSLEJE 2010:	3.000 €
MÅNEDLIG HUSLEJE 2012:	3.100 €

Under hensyntagen til de værelser, som var forseglede kan en 15 % reduktion anvendes på de ovennævnte udlejningsværdier.
..."

Parterne er enige om, at H¹ har afholdt alle udgifter ved ejendommen bortset fra ejendomsskatter, som M¹ har betalt halvdelen af.

M¹ var fra 1973 til til 31.december 1989 ansat som direktør hos ITT Europe Inc. i Bruxelles.

Af ansættelsesbrev af 17. januar 1973 fra ITT til [redacted] fremgår bl.a.:

"...

I pensionsøjemed, som dansk statsborger, vil du være omfattet af ITTE programmet, og et hæfte af denne plan er vedlagt. Som ansat af ITT vil vilkår og betingelser for din ansættelse være styret af standard ITT procedurer.

.."

Af Memorandum for Members of ITTE Pension Plan fra 14. marts 1974 fremgår bl.a.:

"Vi er glade for at meddele, at en ny Pension Død & Invaliditet Ydelse Plan er blevet udviklet og vil blive indført fra den 1. januar 1974.

Denne plan, der erstatter den eksisterende ITT Pension og Død Ydelse Plan, indfører et antal betydelige forbedringer, herunder

- Ingen bidrag fra ansatte. Selskabet betaler de fulde omkostninger.
- Der er indført en invaliditetsbetaling på et års løn.
- Invaliditetsydelse og enkepensioner er blevet forøget.
- Bestemmelser vedrørende forældreløse børns pension er blevet tilføjet.

..."

Af skrivelse af 1. november 1979 fra [redacted], ITT til [redacted] fremgår bl.a.:

"Jeg er glad for at oplyse dig om, at der er truffet foranstaltninger til at indmelde dig i ITT Udstationeret Medarbejder Pensions Plan for din ansættelse hos ITT som udstationeret medarbejder.

Vedhæftet er en kopi af hæftet, som forklarer planen, som ikke kræver medarbejderbidrag.

Du bør bemærke, at løn dækket i pensionsøjemed er begrænset til din hjemlands basisløn, som på nuværende tidspunkt er DK 298.000, plus 50 % af enhver bonusbetaling under en godkendt ITT bonusordning. Din Støtteberettigede Ansættelse stammer fra 19. marts 1973 og din Ydelsesberettigede Ansættelse stammer fra 19. marts 1973.

Din opmærksomhed henledes på modregning i Socialsikringsydelse og Andre Selskabers Ydelse, der er nævnt på side 3 & 4 i hæftet.

Vil du venligst underskrive og returnere til mig de vedlagte kopier af dette brev, som bekræfter din accept af planen, så dit medlemskab officielt kan fuldføres".

Af ITT Udstationeret Medarbejder Pensionsplan af 1. januar 1978 fremgår

bl.a.:

" ...

II. PENSIONSALDRE

Normal pensionering - ved alder af 65

Den første dag i den måned sammenfaldende med eller efter det fyldte 65 år, er din normale pensionsdato under Planen. I en alder af 65 vil din månedlige pension begynde og fortsætte i resten af dit liv.

Tidlige pensionering- ved alder før 65

Du kan blive pensioneret tidlige på din egen eller selskabets anmodning før alder 65 og begynde at modtage en nedsat pension, forudsat at du har nået alder 55 og har afsluttet 10 år Berettigende Ansættelse.

Bemærk at Berettigende Ansættelse generelt betyder din samlede ansættelse hos ITT, hvad enten som udstationeret medarbejder eller ej.

...

III. NORMALE PENSIONS YDELSER

Din månedlige indkomst fra Planen tilsvare:

1 % af den Gennemsnitlige Slutløn multipliceret med din berettigende ansættelse til et maksimum af 40 år, modregnet (dvs. reduceret) med din sociale Sikringsydelser og af alle andre ydelser fra Selskabet.

Gennemsnitlig Slutløn betyder gennemsnittet af din 60 højelse på hinanden følgende kalendermåneder af løb i de sidste 120 kalender måneder af Berettigende Ansættelse forud for din pension.

Løn betyder dit hjemlands grundløn, beregnet i hjemlandets valuta, og udelukker alle udenlandske ydelser, bil, separation, leveomkostninger eller andre lignende særlige ydelser, og kommissioner. Bonusser betalt fra en godkendt ITT Bonusplan indgår i Løn i 50 % af den betalte bonus omvekslet til hjemlandets valuta ved anvendelse af ITTs konsolidering sats, der gælder for den måned for udbetaling af bonusen.

Berettigende Ansættelse betyder i almindelighed den periode af uafbrudt ansættelse som udstationeret medarbejder sammen med alle ITT ansættelser umiddelbart forud for at blive udstationeret medarbejder, hvor du var dækket af en ITT pensions plan.

...

VIII. PLAN ADMINISTRATION

ITT vil administrere Planen og løse alle spørgsmål vedrørende driften af Planen og alle forhold vedrørende Planen på et retfærdigt og rimeligt grundlag for alle Plan medlemmer. Alle betalinger vil blive beregnet og foretaget i en i medlemmets hjemlands valuta.

Følgende rettigheder er forbeholdt:

- i. at betale alle ydelser der følger af denne Plan i en engangsbeløbbetaling svarende til en aktuarmæssig værdi af pensionen;
- ii. til at købe en livrente fra et forsikringsselskab;
- iii. at ændre valutaen for udbetaling af ydelser hvis forholdene således kræver det;
- iv. at fratække fra alle betalinger under Planen ethvert beløb af kildeskatter eller tilsvarende skatter, som kræves af involverede skattemyndigheder;
- v. at ændre eller standse Planen. Under sådanne omstændigheder vil alt blive gjort for at beskytte medlemmernes interesser med hensyn til erhvervede rettigheder.

Medlemskab af denne Plan giver ingen juridiske rettigheder for nogen ansat til afbudsret af beskæftigelse, ej heller griber ind i Selskabets rettigheder til at opsiges en medarbejder.

Aktiverne i Planen vil blive investeret i kontrakter hos et forsikringsselskab, men retten forbeholdes til at ændre en sådan investering til enhver tid.

..."

I skrivelse af 19. december 1989 fra ITT til fremgår bl.a.:

" Det følgende er vilkårene i den aftale, vi har truffet med hensyn til opsigelse af din ansættelse hos ITT:

1. Det faktiske fratredelsestidspunkt

Du vil forlade din ansættelse hos ITT den 31. december 1989, men du vil forblive på lønningslisten indtil 31. januar 1990.

2. Opsigelsesafregning

Vi er enige om at betale dig en opsigelsesafregning svarende til 30 måneders bruttokompensation, som omfatter januar måned 1990.

3. Lump sum

Efter fjernelse fra lønningslisten, vil du modtage et engangsbeløb på BF 20.799.184 brutto, der er aftalt med dig. Udover det faste beløb, der repræsenterer din opsigelsesbetaling, vil du modtage et yderligere beløb på BF 807.452 svarende til din Område Omkostnings Godtgørelse fortsat til og med juni 1990. Du vil modtage en andensum af BF 1.200.000 for alle andre rettigheder. Derudover vil du modtage betaling i stedet for påløbne ferie dage, som ikke er taget, som i dit tilfælde er fyrre (40), samt enhver ferie godtgørelse foreskrevet under belgisk ret. Dette repræsenterer et beløb i brutto BF 883.989.

..

10. Check Out Procedure

...

Denne aftale er til fuld og endelig afgørelse af alle vores forpligtelser over for dig som følge af din ansættelse hos ITT og fra dine relationer, ligegyldig hvilke, med andre ITT divisioner, affiliate, datterselskab eller associeret selskab, men vil ikke påvirke nogen optjente rettigheder i henhold til ITTs benefit programmer.

.."

Af ITT Udstationeret Medarbejder Pensions Plan - Resume af Planens bestemmelser 1. januar 1990 fremgår bla.:

" ...

Bidrag fra Ansatte	Ingen
--------------------	-------

...".

Af skrivelse af 11. november 1991 fra ITT til M . . fremgår bl.a.:

"Dette er for at informere dig om, at du har fået tildelt en optjent rettighed på 3.950,46 dollars per måned i henhold til ITT Udstationeret Medarbejder Pensions Plan. Den første betaling vil ske den 30. september 2003.

...

I overensstemmelse med betingelser i pensionsordningen kan et tidligere medlem, som er berettiget til en optjent fordel, vælge at få en aktuarmæssigt nedsat ydelse, der begynder på eller efter opnåelsen af alder 55. Hvis du vælger at få ydelsen påbegyndt efter alder 55, men før alder 65, vil det beløb, der skal betales, blive reduceret for at afspejle det faktum, at ydelsen starter tidligere.

...

"

Af skrivelse fra 1992 og 1993 mellem M . . og ITT fremgår, at M . . søger en afklaring af, hvilke rettigheder en fraskilt ægtefælle har efter pensionsplanen, samt af hvilken pension, han vil modtage ved

alder 55.

Af skrivelse af 21. april 1993 fra M S advokat til H S advokater fremgår bla.:

"...

Yderligere har min klient givet mig svar på de spørgsmål, som Maitre Humblet har rejst:

- Pensionen kan ikke konverteres til en kapital; den kan kun betales som en månedlig rente.
- Betalingen af denne rente kan begynde ved en alder af 55 år; den aktuarielle værdi vil da være ca. 50 %. Det månedlige beløb ved en alder af 55 år vil da være 1.975,23 dollars. Det månedlige pensionsbeløb til betlaing vil være 3.950,46 dollars fra en alder af 65 år.
- pensionen vil hverken blive indeksreguleret eller forhøjet."

Af skrivelse af 21. oktober 1993 fra ITT til M fremgår:

"Kære M

Vi vil sørge for at begynde din pension i form af en livrente med ydelser til efterladte, effektiv 1. septer 1993. I overensstemmelse med Planens regler vil din pension blive udbetalt i US dollars.

...

Af en udateret skrivelse fra M i til hans belgiske advokat fremgår:

"Jeg tror, jeg forstår Deres irritation med det langsomme fremskridt i de proceduremæssige forhold atil afvikling af boet i skilsmissen. For på en eller anden måde at afhjælpe dette vedlæger jeg som delvis betaling af mine forpligtelser over for Dem for Deres tjenester ydet hidtil en check på 7.900,92 dollar [det repræsenteer min pensionsudbetaling for månederne september-december 1993, som jeg har endosseret til Dem."

Af kontoudskrift for M fremgår, at han månederne august, oktober og oktober 2013 har modtaget et beløb pr. check fra en bank (Butterfield) i Bermuda på hver 1975,23 dollars.

M har forklaret, at han er 76 år gammel og pensionist. Hans seneste job var som direktør hos ITT. Han er gift igen, og bor i Tyskland. I 1962 blev han gift med H . Han studerede på dette tidspunkt økonomi. Han blev færdig med studiet i 1965, og fik herefter arbejde hos Carlsberg og senere hos ITT. Den 19. december 1989 blev der uden hans vidende indbragt en sag om, at han ikke skulle have udbetalt sin fratrædelsesgodtgørelse fra ITT. Han fik at vide af en kollega, at der kørte en sag om hans fratrædelsesgodtgørelse, så han fandt på denne måde ad omveje ud af,

at han skulle skilles. I januar 1990 blev en skilsmisssag indledt. I maj 1990 blev der afsagt en dom om midlertidige foranstaltninger, hvor han ikke fik medhold. Han mistede såvel adgang til sin godtgørelse fra arbejdet, som adgang til sin ejendom og bilen. Han fik først adgang til sit tøj i forbindelse med den senere forsegling af nogle af rummene i huset. Inden låsene blev skiftet i maj 1990, fik han kun sine bøger og sit Hasselblad kamera med sig. Han var uden midler. Den 18. maj 1990 blev der udpeget en notar af retten i Bruxelles. De forsøgte at finde en løsning for, hvordan han og H kunne leve indtil skilsmisssagen. Det blev besluttet at fra juni 1990 skulle han have 160.000 b.fr. om måneden, H skulle have 130.000 b.fr. om måneden og sønnen skulle have 30.000 b.fr. om måneden. Han kærede denne afgørelse, hvorefter der skete to ændringer, som betød, at H kun skulle betale halvdelen af realkreditlånet til huset, og at hun fik 100.000 b.fr. i stedet for de 130.000 b.fr. Da der i Belgien fandtes regler om, at den, der var skyldig i en skilsmisse, ikke skulle være bidragspligtig, nedlagde han en selvstændig påstand eller en modsag, som gik ud på, at der ikke skulle betales bidrag i separationsperioden. Denne påstand var kun relevant indtil skilsmisssagen, hvorefter det var de danske regler for bodeling, der skulle følges. I 1992 kom der en dom om skilsmisse med ham som den skyldige, men hvor man udsatte spørgsmålet om bidragspligt, som aldrig er blevet afklaret. Han mener ikke, hans "modsag" eller selvstændige påstand har været til hinder for, at H kunne anlægge sag om bidragspligt, eller har været til hinder for at få løst skiftet. Han ved ikke, om der stadig er en sag i Belgien. Han har ikke hævet sagen. I 1992 søgte han justitsministeriet i Danmark om, at sagen blev overført til Danmark. Det ønskede han, fordi de var danskere, og det var de danske skifteregler, der skulle anvendes. H var imod dette, og skiftesagen fortsatte derfor i Belgien. I 2001 blev der udpeget 2 notarer til at gennemføre skiftet. I december 2003 skete der en besigtigelse af ejendommen. Både han selv og H var til stede. Skønsmanden lavede en foreløbig rapport, som parterne kunne komme med bemærkninger til. Ejendommen havde været i bedre stand, da han forlod den i 1990. Der har kørt flere retssager undervejs. Han har hele tiden været den udfarende i disse sager. Det er H, der sidder med alle aktiverne. Han kom med et forligsforslag i 2003, som H afviste. På det tidspunkt fastholdt H, at hendes formue var særeje. I 2009 faldt der dom om, at formuen ikke var særeje. I 2010 foreslog han igen, at han skulle overtage ejendommen. Dette afslog H. Skifteretten medhjælper, advokat Lisbeth Pahl, forhørte sig om, hvem der ønskede at udtage ejendommen. H gav ikke udtryk for et ønske herom. Han derimod ville gerne have ejendommen. Med hensyn til størrelsen af H formue, har han opfordret hende til at dokumentere denne. Da han fandt ud af, de skulle skilles, kopierede han nogle kontoudtog. De kontoudtog han fandt, var ikke up-to-date, og han måtte skønne over, hvor stor formuen var. Han havde ikke adgang til alle oplysninger. H er flere gange blevet opfordret til at komme med oplysninger om formuen. I 1990 accepterede hun estimatet på de ca. 3,5 mio. kr. Derfor passer hendes kontoudtog med minus 10.000 ikke ind i billedet. Det har været hårdt, at H ikke har ønsket at komme med oplysning-

ger. Da han ved, at hun ihvert fald havde en forrentning på 7,5 %, må det betyde, at hendes formue i 1992 må være steget til ca. 4 mio. kr. Hun fik sideløbende i perioden 1990 til 1997 130.000 b.fr. om måneden fra hans ITT fratrædelsesgodtgørelse. Han havde ingen midler ud over fratrædelsesgodtgørelsen. Retten i Belgien besluttede i 1992-dommen, at H forlods skulle bruge forrentningen af formuen til underhold. Herefter havde H 100.000 b.fr. fra formuens forrentning og 100.000 b.fr. om måneden fra ITT. H gav til tider udtryk for, at hun ønskede at udtage ejendommen. Han ville også gerne udtage den, men havde ikke råd, før der havde været et skifte. Da H hævdede, at de 3,5 mio. kr. var særeje, var det uklart om han havde råd, før dette spørgsmål var afklaret. Grunden til at han ikke ønskede et delskifte vedrørende ejendommen var, at han ville sikre sig, at boet blev gjort op. Han afviste delskifte i 1993, da det første gang blev bragt på banen, fordi H gjorde gældende, at hendes formue var særeje. Da spørgsmålet om særejet var afklaret i 2009, foreslog han i 2010, at han kunne udtage ejendommen, og kom i den forbindelse med et tilbud om en samlet løsning, der blev afvist af H. Han har ikke været forsvundet i 5 år. Han blev bare ikke kontaktet af H i eller hendes advokat i de 5 år. I 1997 fandtes en løsning på ITT sagen, og i 1997 fik han et responsum fra Taksøe-Jensen vedrørende særeje. Hans hustru mor døde i 1999, og herefter blev hans hustru syg med kræft. Derfor tog han ikke initiativ til kontakt i denne periode. Men han kunne i hele perioden kontaktes, hvis H havde ønsket det. Det er korrekt, at han flyttede undervejs, men dette var ikke til hinder for en kontakt. I 2001 kontaktede han på ny sin advokat, for igen at få påbegyndt skiftet. Kreditforeningslånet i huset løb indtil 2001 eller 2002. H havde betalt 400.000 kr. af hans andel af lånet. Der var således en restgæld i huset på 800.000 kr., da han stoppede betalingerne. Han måtte stoppe betalingen, fordi han ikke havde råd til det. Han har ikke betalt forsikringer vedrørende huset, og er heller ikke blevet afkrævet det. Han har ikke betalt til kreditforeningslånet mellem 1992 og 2002. Han har derimod betalt 400.000 kr. til ejendomsskatter. Han er aldrig af H blevet opfordret til at deltage i betaling for vedligeholdelse af huset. Han har ikke haft kontakt med H i 24 år. Hvis H har haft udgifter til ejendommens vedligehold, skal de selvfølgelig godskrives hende i boopgørelsen. Med hensyn til formuens størrelse, så oplyste H på et tidspunkt, at hun flyttede sine værdipapirer, og at hun flyttede sine midler til en konto i udlandet. I 1989 var forrentningen på 8 - 9 %. Hvis pengene har stået på en konto, må der have været renters rente. Med hensyn til husets stand, så var han med til besigtigelsen i 2003. Der var på det tidspunkt ingen graverende mangler ved huset, bortset fra terrassen. I 1990, da han tog sine fotos, var der ingen skader på terrassen. Terrassen var fra 1987. Det er hans vurdering, at der ikke var foretaget noget på ejendommen fra 1990, da han forlod den, til 2003. Den så ikke ud til at være vedligeholdt. I 2003 var der noget fugt, så der må have været problemer med taget. Der var også noget råd på træværket på garagen. De næste 11 år blev der heller ikke gjort noget ved ejendommen. I 2012 ses at skorstenen var ved at gå til. Der var faldet stykker af skorstenen ned på skifertaget. Skorstenen er nu faldet

helt sammen. Det er hvad, han har kunnet se udefra. I 2003 manglede der stadig at blive opsat dørkarme og kantlister i huset. De manglede også i 1990, og det siger noget om H's indstilling til ejendommen. Han har ikke foretaget sig noget med hensyn til vedligeholdelse af ejendommen. Han havde ikke adgang til ejendommen, og ville være blevet bortvist af politiet, hvis han havde indfundet sig. Det var hans opfattelse, at den løbende vedligeholdelse skulle betales af H, men at den i sidste ende skulle betales af begge i forbindelse med boopgørelsen. Nr. 2 vurderingsmand beregnede kun lejeværdien til 2 %, mens den første beregnede lejeværdien til 4,9 %. Dette siger også noget om den manglende vedligeholdelse. Det manglende køkken har hele tid været en mangel. Der var et køkken i portnerboligen. De boede i portnerboligen, mens de renoverede hovedhuset. De havde selv medbragt et køkken til portner boligen. Det var planen at lave et køkken i hovedhuset, og de havde indhentet forskellige tilbud, som han syntes var for dyre. H byggede i 2007 nyt køkken i portnerboligen. Hun kunne have installeret et køkken i hovedhuset, hvis hun havde ønsket det. Han var ikke involveret i det. De havde i sin tid købt huset af en belgisk generalkonsul, som ikke havde noget køkken i hovedhuset. De ansatte bragte maden over fra portnerboligen. Hvis H havde ønsket at købe en lejlighed i forbindelse med skilsmissen, kunne hun have gjort det. Og hvis hun havde ønsket at sælge huset, kunne dette også være sket. Det er ikke korrekt, når H hævder, at huset ikke kunne lejes ud lovligt. Der er alt, hvad der skal være, og der er det udstyr, der skal til for at installere et køkken. Det er i Belgien almindeligt at medbringe sit eget køkken. Han mener, det er uklart, hvor meget af vurderingsmændenes reduktion skyldes dårlig vedligeholdelse. Med hensyn til forseglingen, kunne H have fået den fjernet. Det var ham, der begærede forseglingen foretaget, men begge parter kunne have fået den fjernet. Det krævede kun, at der skete en opgørelse af inventaret i de forseglede rum, så var den blevet fjernet. Da forseglingen blev fjernet, var der iøvrigt ingen dokumenter i kontoret. Det var højst forbløffende. Der var meget lidt i rummene. H havde åbenbart ikke haft behov for at lukke værelserne op. Bortset fra at han manglede nogle dokumenter vedrørende sin tidligere ansættelse hos Ford, havde han heller ikke behov for dokumenter, og havde derfor ikke bedt om ophævelse af forseglingen. Ejendommen har stor værdi på grund af sin beliggenhed, størrelse og rosenhave. Huset er i engelsk cottage-stil, og kan laves meget attraktivt. Han har siden 1990 boet i Tyskland, og har idag ikke noget ønske om at flytte tilbage til Belgien. Han ville måske på et tidligere tidspunkt være flyttet tilbage. Med hensyn til hans pension havde ITT eneret på at ændre vilkårene i pensionsaftalen. De kunne have valgt at give ham et engangsbeløb, men har ikke haft en interesse i dette. Han modtog i 1991 brev fra ITT om, at han ville få en life annuity. Dette blev bestemt énsidigt fra ITTs side. Han har ikke indgået nogen individuel aftale med ITT. Pensionen havde ikke noget med hans fratrædelsesgodtgørelse at gøre. Han bidrog ikke til pensionen. Man skulle have været ansat i mere end 10 år for at få pension, og iøvrigt var længden af ens ansættelse afgørende for størrelsen af pensionen. Pensionen er beregnet efter ens løn. Der var ikke tale om et løngode. Han

får den dag idag 1975 dollars om måneden. Han valgte at tage pensionen som 55 årig, da han havde brug for noget at leve af. Hvis han havde ventet til han var 65 år, ville han have fået det dobbelte. Bilagene vedrørende pensionen havde han på sit kontor hos ITT. Den fremlagte "booklet" fra ITT er standard vilkår for pensionsordningen. Der findes ikke nogen kontrakt. Han kender intet til køb af en livrente. Han har aldrig set en forsikringspolice. Han ved kun, at han modtager 1975 dollars hver måned. Han får derudover pension fra Danmark og England.

H har forklaret, at hun lige er fyldt 78. Hun blev i 1961 uddannet tandlæge i Danmark. I 1972, da de boede i England, fik hun også en engelsk tandlægeuddannelse. Hun mødte M i 1961, mens han studerede økonomi. Han manglede da stadig 1½ år af sin uddannelse, da de blev gift. Hun havde sin formue og sin løn som tandlæge. Da M var færdigguddannet, fik han job hos Carlsberg i København. I slutningen af 1966 flyttede de til Schweiz for at M kunne lære fransk. Hun arbejdede som tandlæge i Schweiz. Sønnen blev født i 1966. I 1968 flyttede de til England på grund af M's arbejde. I 1972 nåede hun lige at blive færdig med sin engelske tandlægeuddannelse, hvorefter M fik tilbudt job i Bruxelles. De flyttede dertil i 1972. Hun har ikke arbejdet siden 1972 bortset fra, at hun i et par år arbejdede som korrespondent for Jyllandsposten. Da hun ikke kunne arbejde i Bruxelles som tandlæge, gav hendes forældre hende nogle penge, som skulle reserveres til hende og sønnen, hvis der skete noget med M. Pengene var ment som en sikkerhed for hende, og hun holdt dem adskilt fra den øvrige formue. Senere arvede hun sin forældre. Det er disse beløb, som er de ca. 3,5 mio. kr. Hun arbejdede ikke efter skilsmissen. Hun var 56 år gammel. Huset havde de købt på auktion i 1981. Det var i dårlig stand og trængte til istandsættelse. De boede i portnerboligen fra 1982 til 1987, mens hovedhuset blev sat istand. Herefter flyttede de over i hovedhuset, som stadig ikke havde et køkken som sådan. Der var et lille skab og en vask. Der var et køkken i portnerboligen, som de havde sat i stand. I 1987 fandt M en anden. Han ønskede at flytte over i portnerboligen, men endte med at bo i eget værelse i hovedhuset. Hun havde håbet, at hans forhold skyldtes overgangsalder og ville gå over. De fik lavet flere tilbud på et køkken i hovedhuset, som M alle forkastede. Det er ikke korrekt, at M pludselig blev smidt ud hjemmefra. Grunden til at hun modsatte sig skifte i Danmark var afstanden og hensynet til sønnen. I 1993 bad M så om skifte i Belgien. Da der efter et par år ikke var sket noget, var hun indforstået med, at skiftet blev flyttet til Danmark, men da kunne det ikke lade sig gøre. I 1994 kom der brev fra M's advokat om, at han ikke ville være med til et delskifte vedrørende huset. Det eneste, der blev skiftet i Belgien, var ITT fratrædelsesgodtgørelsen. I maj 1990 var hendes formue på ca. 3,4 mio. kr. Det var M som fremlagde hendes bilag. Han stod for økonomien, var økonomi-mand og hun stode på hans fremlæggelse. Hun er ikke i besiddelse af de fremlagte bilag i dag. Hun har efter skilsmissen ikke haft andre indtægter end renterne af sin formue. Hun fik senere folkepension. Formuen stod på skæringstidspunktet i

Danmark. Størstedelen af hendes formue, ca. 2,8 mio. kr., stod på en konto i Handelsbanken. Derudover var der lidt værdipapirer, og et indestående i Løkken Sparekassen til betalinger til sommerhuset. Pengene var i et lukket system. Hun havde ingen formueadministrator. M havde indtil skilsmissen administreret hendes formue. Hun levede ok i separationsperioden, hvor hun levede af afkastet af kapitalen. Efterfølgende solgte hun værdipapirerne for at være i stand til at betale terminsudgifter og forsikringer vedr. huset, og for at betale sommerhuset og sønnens udgifter til universitet, bil og computer. M betalte intet til huset, bortset fra halvdelen af ejendomsskatterne. Hun havde ikke ret til hustrubidrag på grund af sin formue. Hun betalte også til sommerhuset, som var købt for særejemidler, og som hun troede var særeje. M har aldrig brugt sommerhuset. Hun troede, de var enige om formuens størrelse, da skiftet blev påbegyndt i Danmark. M har aldrig fremsat krav om forrentning af formuen. For et par år siden slap hendes formue op. Hun lever nu af sin folkepension og med hjælp fra sønnen. Hun bor stadig i huset. I forbindelse med skilsmissen havde hun regnet med at flytte tilbage til Danmark, da hun mente, der var bedre beskæftigelsesmuligheder. Hun ville kun blive i huset i Bruxelles, indtil sønnen var færdig med sin uddannelse. Han manglede to år af sin uddannelse. Hun har flere gange siden skilsmissen bedt M medvirke til et salg af huset. Hun havde fået henvendelser fra interesserede købere, og ville gerne ud af huset. Hun havde ansvaret for huset, og kunne ikke bare flytte fra huset og ind i en lejlighed. Hun havde ikke råd til at betale både huset og en lejlighed. Spørgsmålet om hustrubidrag blev udskudt af retten i Bruxelles, og er aldrig blevet taget op igen. M anlagde mod-skilsmisse sag, og denne sag er stadig i systemet hos en notar i Belgien. Hvis hun havde fået et midlertidig hustrubidrag, og M havde vundet sin mod-skilsmisse sag, ville hun skulle betale beløbene tilbage. Vedrørende ejendommen har hun løbende vedligeholdt denne, idet hun har holdt hækken og sørget for at få fjernet træer på ejendommen. Hun har haft havefolk ansat og fyret er blevet passet. Hun har også fået lavet nyt fyr. Der er ikke lavet forbedringer, da hun hele tiden har regnet med at skulle flytte. Der er lavet løbende reparationer og mindre vedligehold af ejendommen. Skorstenen var i dårlig stand, allerede da de købte huset i 1982. Den blev ikke sat i stand sammen med resten af huset, og var også i dårlig stand, da den første vurdering blev lavet. Skorstene blev ødelagt af en minitornado for et par år siden, og er ikke blevet repareret. Huset har hun fået malet hver 6. - 8. år. Hun har ikke bedt M deltage i reparationerne af ejendommen. Hun ville bare flytte hurtigst muligt. Det passer ikke, at M ikke måtte komme på ejendommen. Han ønskede ikke at komme der, og var ligeglad med huset. I bryggeret i hovedhuset har hun en lille kogeplade og en lille ovn, samt et lille køleskab. Der er ingen vask. Hun vasker op i en gulvspand. Der er en vandhane nede ved gulvet. Sønnen opsatte et køkken i portnerboligen, og lagde gulv på, da han boede der. Med hensyn til forseglingen havde M allerede taget sin ting, hvorfor hun ikke forstod, han bad om forsegling af nogle rum. Han kom lige pludselig og sagde, at der var nogle vigtige papirer. Hun bad ikke om at få forseglingen fjernet, da det ville koste en ekstra retssag, og

da hun var bange for M, der havde været aggressiv over for hende. Da forseglingen blev brudt, viste der sig alene at være sengelinned, hendes papirer og hendes tøj i de forseglede rum. Der var intet af M's derinde. Huset trænger idag til istandsættelse, men hun har ikke villet bruge penge på istandsættelse, da hun hele tiden regnede med, at hun skulle derfra, og fordi hun ville undgå at bruge penge. Hun har levet meget sparsommeligt. Hun har således ikke været ude at rejse i alle årerne, og har ikke brugt penge på fornøjelser. Huset vil ikke kunne lejes ud, sådan som det ser ud idag. Hun ville helt sikkert kunne have fået et attest på, at det ikke måtte lejes ud. Men af hensyn til et salg af ejendommen, har hun ikke indhentet sådan en attest. Hvis det skal være, kan der installeres et køkken. Huset er dyrt at opvarme. På grund af dårlig isolering over bryggerset, hvor hun laver mad, har hun om vinteren måttet leve med, at der kun var 7 - 13 graders varme. Der er også mange gamle, utætte vinduer i huset. Der bruges 17.000 liter olie om året til opvarmning. Der var en interesseret køber, som ville købe huset til nedrivning og bygge nyt. Nogle mæglere har sagt, at huset nok vil blive solgt med henblik på nedrivning. Andre har sagt, det godt kan sættes i stand. Hun har afvist at betale husleje. Med hensyn til ITT-pensionen kan hun huske, at M en dag kom hjem med aftalen og var glad. Hun så aftalen, men kan ikke huske ordlyden. Hun bemærkede, at der var en enke-pension. I den periode, hvor M var forsvundet, forsøgte hun gennem sin advokat at få fat i ham. Hun går ud fra, at hendes advokat forsøgte. Hun forstod ikke, hvorfor der ikke skete noget i sagen. Det var frustrerende. Hun ville gerne ud af det. M's mor skulle på et tidspunkt afhøres til brug for mod-skilsmisssagen, men det endte M, med at frafalde. Hun fik overført 130.000 b.fr. pr. måned indtil 7 mdr. efter skilsmisssagen i juni 1992.

Parternes synspunkter

BS 7-797/2013

Sagsøger har som anført i sit påstandsdokument til støtte for den nedlagte påstand I gjort følgende gældende:

- 1) H har anerkendt overfor skifteretten i Hjørring, at hendes formue i form af bankindeståender, obligationer m.v. udgjorde 3.436.578 kr. pr. 2.1.1990.
- 2) H har oplyst overfor appelretten i Bruxelles, at hendes formue blev forrentet med 7,5% p.a.
- 3) Når H trods gentagne opfordringer ikke vil redegøre nærmere for sine formueforhold må det få processuel skadevirkning for hende.

H har som nævnt ikke ville medvirke til sagens nærmere

oplysning, bortset fra at hun kortfattet har meddelt, at hun havde et negativt indestående på en af sine konti den 3.6.1992. Dette udsagn kan næppe tillægges vægt, set i lyset af, hvad der tidligere er blevet anerkendt under et retsmøde ved skifteretten i Hjørring.

Det må efter omstændighederne have formodningen for sig, at H undlod at følge skifterettens medhjælperes opfordring fra 20.12.2012 ”om at fremkomme med dokumentation for beholdning af såvel kontanter som værdipapirer pr. skæringsdatoen 3/6 1992” fordi skifterettens medhjælper tidligere havde meddelt parterne, at ”Såfremt jeg ikke modtager dokumentation for størrelsen af depot/kontanter, vil jeg i boopgørelsen medtage et beløb på kr. 3.500.000,00”, jf. skrivelse af 26.03.2012 (bilag 5).

H ville således have økonomisk fordel ved ikke at medvirke til sagens oplysning, såfremt hendes formue pr. 3.6.1992 var større end kr. 3.500.000.

Det vides med sikkerhed, at H bl.a. modtog bankoverførelse på 160.000 BEF fra selskabet ITT den 2.6.1992, dagen før skæringsdagen, og H har ikke redegjort for denne overførelse.

Under disse omstændigheder bør det få processuel skadevirkning for H, at hun ikke vil oplyse, hvad hendes formue udgjorde eller hvorledes den blev forrentet.

Til støtte for den nedlagte påstand 2, herunder begge de subsidiære påstande, gøres følgende gældende:

1) H udtog de facto sine bankindeståender, obligationer m.v. pr. 3. juni 1992

H indtog fra skiftets start det standpunkt, at hendes formue ikke skulle deles, da den tilhørte hende som særeje, og hun har siden da rådet over midlerne alene. Der var tale om likvider, hvorfor beløbet allerede dengang kunne opgøres præcist. Formuen må anses for de facto udtaget af hende straks fra skæringsdatoen i 1992.

Ved dom afsagt den 3.12.2009 ved skifteretten i Hjørring blev H tilpligtet at anerkende, at midlerne tilhørte hende som fælleseje og skulle indgå i bodelingen.

H har under hele forløbet fra 1990 til 3.12.2009 indtaget det standpunkt, at sagsøgeren M ikke skulle have halvparten som boslod og det er et led i denne standpunktsrisiko, at hun nu skal yde ham rentekompensation for det boslods krav, han ikke fik udbetalt i sin tid.

2) M har krav på forrentning af sit boslods krav

M har således siden skæringsdagen haft et ikke ubetydeligt boslodskrav på anslået 2.030.000 kr., og han skal kompenseres i form af en forrentning af disse anslåede 2.030.000 kr., som han ikke fik udbetalt rettidigt.

Problemet ville normalt være til at overse, såfremt der var forløbet kort tid mellem skæringsdag og opgørelsesdag. Det er denne sags helt usædvanligt langstrakte karakter, der gør, at der bliver tale om væsentlige beløb og at M ville lide et betydeligt retstab, såfremt man valgte at se bort fra såvel inflationen som fællesboets midlers afkast i skifteperioden.

3) Retten i Bruxelles fastsatte i 1990, hvilke beløb der skulle udbetales månedligt til hver af parterne fra en fratrædelsesgodtgørelse

Der blev ved byretten i Bruxelles d. 18.5.1990 truffet afgørelse om, at månedlige udbetalinger fra den fratrædelsesgodtgørelse, som M havde modtaget fra sin tidligere arbejdsgiver ITT Europe Inc. ("ITT") skulle udbetales til M, og H til finansiering af parternes livsophold i separationsperioden.

Retsafgørelsen af 18.5.1990 er fremlagt på fransk som bilag A af H - en autoriseret oversættelse fremlægges herved som bilag 6.

For så vidt angår H's formue, fremgår af retsbogens s. 2-3, at

"Det synes (...) godtgjort, at H råder over indeståender i danske banker, der navnlig stammer fra arv og donationer (...);

M anslår på baggrund af bankudskrifter fra Danmark, at det samlede beløb heraf er på 18.000.000 BEF foruden en ejendom, som han gør krav på at få delt råderet over samt andre formuer (fondsbeholdninger);

Det synes bevist, at H råder over afkastgivende aktiver; (...)

Dette berettiger ikke til, at der ikke i dag bør tages højde for H's indtægter fra hendes værdipapirer;"

4) Retten i Bruxelles traf ikke afgørelse om, at der ikke skulle ske forrentning af H's formue

Det er ukorrekt, når H i svarskriftet udokumenteret hævder, at retten i Bruxelles bestemte, at renteindtægten fra formuen (belgiske francs 100.000 pr. måned (skøn), eller ca. 18.500 kroner) skulle anvendes forlods til hendes og hendes søns forsørgelse.

Det er ukorrekt, når H i svarskriftet udokumenteret hævder, at

retten i Bruxelles bestemte, at M bidragsforpligtelse i perioden fra 2.1.1990 til 3.6.1992 blev fastsat på baggrund af, at H's indtægt i perioden skal anvendes forlods til forsørgelse.

H's deraf afledede konklusioner i svarskriftet - at formuen ikke skal forrentes i perioden, og at renteindtægten var forbrugt i overensstemmelse med rettens tilkendegivelse - er derfor ligeledes uhjemelede og uholdbare. Retten i Bruxelles tog ikke stilling til, hvorledes H skulle forvalte sin formue.

Retsafgørelsen af 18.5.1990 fra retten i Bruxelles, der er gennemgået ovenfor, blev ændret ved ankedom den 10.1.1992, hvilket ikke ændrede ovenstående. Den senere dom af 3.6.1992 (dom om skilsmisse, jf. Bilag D) traf ingen afgørelse, der ændrer på ovenstående.

H kan med andre ord ikke begrunde sin fortsatte modvilje mod at oplyse nærmere om sin formues størrelse og forrentning ved at henvise til retsafgørelser fra retten i Bruxelles.

5) Det bestrides, at den ikke-udbetalte del af fratrædelsesgodtgørelsen fra ITT ikke blev forrentet med rentes rente

ITT forrentede den ikke-udbetalte del af fratrædelsesgodtgørelsen med 8% fra 1990 til 1.9.1996 og derefter med 7% indtil 1997, og med rentes rente. H kender disse tal, fordi de var indeholdte i den endelige aftale med ITT, som hun underskrev i 1997.

6) Visse af H's værdipapirer havde i 1991 en dokumenteret forrentning på over 8 %, men forrentningen kan have været højere

Kreditforeningen Danmark sendte H en udtrækningsopgørelse dateret den 24.9.1991, jf. bilag 7, som viser, at hun i 1991 modtog en rente på mere end 8% på de i opgørelsen oplyste værdipapirer, som skønnes at repræsentere ca. 5% af hendes formue.

H oplyste i processkrift til retten i Bruxelles i 1991, at hendes formue havde en forrentning på 7,5%; oplysningen blev ikke dokumenteret. M oplyste i processkrift til retten i Bruxelles i 1990, at han skønnede, at H's formue havde et afkast på 9%.

Realkreditlånet tilknyttet ejendommen i Bruxelles havde en rentesats på 11% fra 1992-1997 og 6,6% fra 1997-2002. I perioden 1992-2002 blev der betalt samlet ca. 300.000 kr. i renter på lånet. Restgælden var 535.000 kr. i 1992.

Det ville have været økonomisk fordelagtigt for H at indfri dette lån - medmindre hendes formue indtjente en højere rente på anden vis. M opfordrede H til at indfri lånet. Da H ikke gjorde

det, formodes det, at hun indtjente højere rente, med mindre anden forklaring gives.

7) Såfremt H har betalt skat af renteindtægter fra denne formue, har M ingen indvendinger mod, at sådan skattebetaling modregnes

Det er M's opfattelse, at H ikke har betalt skat i hverken Belgien eller Danmark af sine renteindtægter i perioden, idet H ikke har fremlagt dokumentation for hverken skattepligtens eksistens eller den faktiske betaling heraf.

8) Det bestrides, at det skulle have betydning for sagens afgørelse, hvorvidt M blev kontaktet eller ej i 1997-2002 - H kontaktede ham i øvrigt ikke i den periode

H anfører i svarskriftet, at M „forsvandt“ i årene fra 1997 til 2002, og hans advokat og H's belgiske advokat kunne ikke få kontakt med ham”.

M forsvandt ikke, og hans advokat kontaktede ham ikke i den periode.

H har på intet tidspunkt taget initiativ til at fremme dette skifte, og hverken H eller hendes belgiske advokat søgte direkte eller indirekte kontakt med M i den omtalte periode.

M vil om nødvendigt uddybe dette under partsforklaringen i retten.

Dette ses øvrigt ikke at have nogen betydning for sagen, som vedrører spørgsmålet om, hvad H formue udgjorde i 1990/1992, og hvad hun fik i afkast/forrentning i perioden frem til d.d.

Det ukorrekte udsagn - og andre lignende ukorrekte og irrelevante udsagn i svarskriftet, som udgør mere end 50% af svarskriftets indhold - forplumrer, hvad der er sagens fokus, og skaber unødvendig forvirring.

9) Det bestrides, at H skulle have anvendt sin formue helt eller delvist til at betale udgifter på vegne af M

Hvis H mener at have betalt udgifter på vegne af M, kan hun fremlægge dokumentation derfor med henblik på modregning i boopgørelsen.

M har i perioden, hvor han ikke har beboet ejendommen, betalt ca. 400.000 kr. i ejendomsskat for ejendommen - uden modydelse.

H har beboet parternes fælles ejendom i Bruxelles fra 1990 og frem til i dag - M blev forment adgang til hjemmet. H har som den eneste beboer en pligt til at holde ejendommen i sædvanlig, vedligeholdt stand. Denne pligt har hun - mildt sagt - ikke opfyldt og ejendommen er nu i en miserabel stand.

H har ikke afholdt de fornødne udgifter til ejendommens vedligeholdelse, endsiige betalt udgifter hertil, som M skulle have betalt.

Til støtte for den *principale påstand 2*, gøres yderligere følgende gældende:

10) Forrentning skal ske med procesrentesatsen fra 3. juni 1992 og fremefter

H har rådet over et rentebærende aktiv i hele boperioden, og disse nettorenteindtægter skal regnskabsmæssigt indgå i boopgørelsen. Denne opgørelsesform er dog ikke mulig, når H ikke er fremkommet med dokumentation for, hvilket afkast hun har fået af boets midler i perioden fra 1990 til nu.

Det gøres gældende, at dette bør tillægges processuel skadevirkning for H med den konsekvens, at M skal have sit boslodskrav på halvdelen af H's formue forrentet i henhold til renteloven fra acontoudlægstidspunktet (skæringsdagen) og frem til betaling sker.

Til støtte for den *subsidiære påstand 2*, gøres yderligere følgende gældende:

11) Forrentning skal ske med en skønsmæssigt fastsat rimelig rente, baseret på den forrentning, som ægtefællerne fik i den forudgående periode

H's danske midler var i årene op til 1990 investeret i danske, lange obligationslån med det højeste renteudbytte, fordi parterne ikke var skattepligtige i Belgien af renteindkomst optjent i udlandet, og heller ikke kildebeskattet i Danmark.

Renteudbyttet og udtrukne obligationer blev geninvesteret i samme type obligationer.

Der var ikke behov for at vælge obligationer med kort resterende løbetid og højere udtrækningschance, som var efterspurgt af investorer, der var skattepligtige af renteudbytte. Denne investeringsstrategi medførte, at kapitalen voksede meget kraftigt op til slutningen af 1989, fra ca. kr. 260.000 i 1973 til skønnet kr. 3.500.000 ultimo 1989 svarende til en gennemsnitlig årlig forrentning på 15%.

Ved fastsættelsen af kompensation bør man derfor betragte afkastet af

kapitalen som værende afkastet af lange obligationslån, da der skal være sammenhæng med den forrentning, parterne indtil da dokumenterbart opnåede.

Kun derved sikres en forrentning efter ægteskabets ophør, som svarer til det afkast, som midlerne har - eller kunne have - givet, såfremt $\frac{1}{2}$ fortsatte den under ægteskabet praktiserede investeringspolitik.

12) Forrentningen bør efter omstændighederne fastsættes til 6,5% p.a.

Ved at søge information om den lange obligationsrente hos Danmarks Nationalbank og www.realkreditraadet.dk, finder man følgende data:

- for perioden 1998 til 2012 fra Realkreditraadet
- for perioden 1990 til 1997 fra Nationalbanken.

År	Lange Obligationsrente pct.
1990	11,2
1991	9,8
1992	10,2
1993	7,1
1994	9,7
1995	8,4
1996	7,9
1997	7,4
1998	6,5
1999	6,9
2000	7,6
2001	6,8
2002	6,3
2003	5,4
2004	5,3
2005	4,4
2006	5,1
2007	5,7
2008	6,5
2009	5,5
2010	4,5
2011	4,8
2012	3,5

Gennemsnittet for perioden ligger på ca. **6,5%**, med højere rente i begyndelsen af perioden end senere - hvilket har stor indflydelse på afkastet, grundet princippet om renters rente.

13) Der skal ske forrentning med renters rente

Såfremt man undlader at tilskrive renters rente, får *H* en formuefordel, mens *M* på sin side får et direkte og væsentligt økonomisk tab.

Generelt gælder det, at uanset om midler investeres i obligationer eller indestår på en bankbog, vil der blive tilskrevet renter til hovedstolen, således at der derved over en årrække vil blive oparbejdet værdi i form af renters rente.

Dette er et almindeligt princip, når det drejer sig om kreditrente og også det princip, der bør anvendes i denne sag om forrentning af fællesboets midler.

Hvis *H* havde overført *M*'s halvpart af renteindtægterne på en årlig basis, ville det give mening at undlade beregning af renters rente - men det gjorde hun ikke.

Konklusionen er derfor, at udbyttet skulle have været reinvesteret i samme type langfristede papirer – i princippet som det skete i perioden op til 1990, hvorved der optjentes rentes rente på kapitalen.

Til støtte for den *mere subsidiære påstand 2*, gøres yderligere følgende gældende:

14) Forrentning skal ske med en skønsmæssigt fastsat rente på 4%, baseret på den forrentning, som ægtefællerne fik i den forudgående periode

Skifterettens medhjælper, adv. Lisbeth Pahl, har i en skrivelse af 26.03.2012 tilkendegivet overfor sagens parter, at det er hendes indstilling, at forrentning skal ske med 4% p.a., idet hun i skrivelsen nærmere anførte:

" Afkastet vil nødvendigvis (...) skulle fastsættes skønsmæssigt, og da der har været store udsving i den lange periode, der er forløbet, vil jeg fastsætte gennemsnitsforrentningen på 4 % p.a."

Sagsøgte har til støtte for de nedlagte påstand gjort følgende gældende:

At sagsøgtes formue på skæringsdagen den 3/6 1992 androg kr. 3.436.578,00, hvilket beløb bestod af dels værdipapirer til kursværdi

kr. 3.329.473,00 og et valutabeløb USD 16.516,00, omregnet til danske kroner og tillagt førnævnte beløb udgør den samlede formue på skæringsdagen kr. 3.436.578,00. Sagsøgte har på intet tidspunkt modsat sig at oplyse dette, og beløbet er i øvrigt opgjort af sagsøgers advokat, jf. bilag B. Sagsøger var på daværende tidspunkt i besiddelse af sagsøgtes Danske Bank opgørelser og foretog beregningen.

I perioden fra samlivsophævelsen til skilsmissen havde appeldommen, bilag C, side 3, ved udmålingen af det midlertidige hustrubidrag taget hensyn til de beregnede renter af sagsøgtes formue DKK 3.436.578,00 og bestemt, at sagsøgte forlods skulle anvende renteindtægten, der androg ca. belgiske francs 100.000,00 pr. måned til sin forsørgelse. Herudover blev sagsøger dømt til at betale et yderligere beløb på belgiske francs 100.000,00 pr. måned som midlertidigt hustrubidrag under hensyn til sagsøgtes alder, ægteskabets varighed, og at hun efter aftale med sin mand ikke havde brugt sin uddannelse som tandlæge, som hun i øvrigt ikke kunne anvende i Belgien.

I konsekvens heraf gøres det gældende,

- At der ikke skal beregnes renter i perioden fra samlivsophævelsen til skæringsdagen af sagsøgtes formue, idet sagsøger allerede har nydt fordelene herved, idet hans midlertidige hustrubidrag er reduceret med hele rentebeløbet og idet renterne på skæringstidspunktet de facto var anvendt til forsørgelse for sagsøgte og parternes fællesbarn.
- At sagsøgtes formue pr. skæringsdagen 3/6 1992 skal opgøres til kr. 3.436.578,00, hvorfra skal fradrages den negative saldo i henhold til bilag E Euro 1.367,75, der vedrører sagsøgtes bankkonto i Belgien og udgør saldoen pr. skæringstidspunktet 3/6 1992.
- At formuen pr. 3/6 1992 ikke skal forrentes i forbindelse med skiftets afslutning 24 år efter samlivsophævelsen. Fordelingen af aktiver og passiver sker ikke på skæringstidspunktet, men når boet afsluttes eller ved at aktiver eller passiver udlægges til en af ægtefællerne undervejs i skiftebehandlingen. Sker dette, skal der ved opgørelsen tages stilling til, hvilke konsekvenser dette skal have for lighedingsprincippet, at opgørelsestidspunktet for boslodderne ofte ligger måneder eller år efter skæringstidspunktet.
- At lighedingsprincippet og rentekompenationsmodellen, som der er redegjort for i svarskriftets side 4 og 5 i relation til eventuel renteberegning ikke kan anvendes i nærværende sag. Ægtefællernes væsentligste aktiv udgøres af den fælles ejendom, som sagsøgte har beboet i hele perioden til trods for, at hun i forbindelse med skilsmissen tilkendegav, at hun kun ønskede at bebo ejendommen i nogle år, og at hun ønskede den solgt med henblik på at finde anden passende bolig til sig og fællesbarnet | B1

At sagsøger konsekvent under hele bobehandlingen, hvilket vil sige fra 1990 til nu, har nægtet at lade ejendommen afhænde, forinden der forelå en samlet løsning med en boopgørelse, der fordeler samtlige aktiver og passiver mellem ægtefællerne. Dette er blandet andet dokumenteret med bilag F, skrivelse af 14/2 1994. Herudover bør det have betydning, at sagsøger i perioden fra 1997 til 2002 "forsvandt", og at sagsøgers advokat og sagsøgtes belgiske advokat ikke kunne få kontakt til sagsøger. Dette understøttes af bilag G samt sagsøgers oplysning på første skiftemøde hos advokat Lisbeth Pahl i 2009, hvorunder sagsøger på forespørgsel oplyste, at det var korrekt, at han ikke havde været tilgængelig i den pågældende periode og ikke havde beskæftiget sig med sagen, hvilket skyldtes alvorlig sygdom i den nærmeste familie.

Sagsøgers holdning har været konsekvent modstræbende under hele skiftet, hvilket understøttes af bilag H, skrivelse af 8/8 2006, hvori sagsøger på ny understreger og bekræfter sin tidligere tilkendegivelse om ikke at ville medvirke til et delskifte, hvorved ejendommen sælges og provenuet deles. Bilaget dokumenterer samtidig sagsøgtes påstand om talrige gange at have forsøgt skiftet fremmet ved salg af huset, hvilket sagsøger imidlertid konsekvent har modsat sig.

Det kan ubestridt lægges til grund, at sagsøger ikke har betalt halvdelen af hypoteklånet, som var optaget med pant i ejendommen, hvilket han i forbindelse med skilsmissen var blevet pålagt. I konsekvens heraf har sagsøgte foretaget betaling af samtlige udgifter vedrørende ejendommen, bortset fra halvdelen af ejendomsskatten, som gennem årene er blevet betalt af sagsøger. Sagsøger har på intet tidspunkt taget initiativ til eller bidraget økonomisk til vedligeholdelse af ejendommen og samtlige udgifter hertil er således i hele perioden afholdt af sagsøgte. Udgifterne til terminsydelser er dokumenteret overfor bobehandler, advokat Lisbeth Pahl, jf. bilag K, og er optaget i udkast til boopgørelse i overensstemmelse hermed.

At såfremt sagsøger havde medvirket til salg af huset, havde det ikke været nødvendigt for sagsøgte at anvende sin formue og renterne heraf til underhold, idet hun ville være frigjort for særdeles høje udgifter forbundet med beboelse af huset i form af driftsudgifter til bl.a. varmen, den alene andrager en udgift på DKK 100.000,00 om året.

På baggrund af det konkrete sagsforløb gøres det gældende,

At der ikke foreligger en normal eller sædvanlig situation i forbindelse med en bodeling i denne sag og at en skønsmæssig samlet vurdering af de konkrete omstændigheder, der har ført til, at boet forsat på 24. år ikke er delt, bør medføre, at sagsøgers rentekrav ikke imødekommes.

Ovenstående anbringende understøttes af, at sagsøger umiddelbart forinden anlæggelse af de 4 retssager har afvist at tiltræde et købstilbud på ejendommen i Bruxelles og dermed fortsat modarbejdet en afslutning af skiftet.

At sagsøgte har forsinket skiftet, dels vi sin "forsvinden" i 5 år, dels ved sin manglende medvirken til gennemførelse af skiftet vedrørende ejendommen, som sagsøgte vedholdende i over 20 år har ønsket solgt.

At det ud fra en samlet bedømmelse af de konkrete omstændigheder vil være urimeligt at pålægge sagsøgte at forrente en formue som ubestridt er anvendt til forsørgelse i bobehandlingsperioden og til betaling af ydelser på en ejendom, som sagsøger konsekvent har afvist at sælge igennem 20 år.

At det bestrides som udokumenteret, at H har udtaget sit bankindestående, obligationer m.v. pr. 3/6 1992, hvilket også ville være i klar modstrid med sagsøgers vedholdende nægtelse af at foretage delskifte. Sagsøgte har opretholdt sin rådighed over bodelen under skiftet i overensstemmelse med gældende regler herom.

At det bestrides som udokumenteret, at sagsøgers anslåede andel af sagsøgte formue ikke er betalt rettidigt. Beløbet er ikke forfaldent og i konsekvens heraf ikke betalt.

At det bestrides, at der er hjemmel til at beregnes procesrente fra 3/6 1992 og fremefter.

I forhold til sagsøgers påstande om forrentning gøres det gældende, at rentelovens bestemmelser om morarente gælder for rente af pengekrav på formuerettens område og altså som udgangspunkt ikke uden særlig hjemmel for familieretlige krav, eller heller for arveretlige krav.

At sagen er usædvanlig på grund af den lange sagsbehandlingstid og at forbruget af formuen og dermed den manglende renteindtægt er forårsaget af sagsøger og hans manglende medvirken til realisation af fællesboets væsentligste aktiv.

Sagsøgte er ikke i besiddelse af mere specifikke opgørelser over sin formuen end dem der blev anvendt i 1990 og 1992 i forbindelse med domsafsigelserne i Bruxelles og det bestrides, at sagsøgte ikke har medvirket til oplysning herom.

At det bestrides, at sagsøger har krav på en rente svarende til den bedst opnåelige ved maksimal gunstig investering af formuen. Sagsøgte råder over bodelen under skiftet og bestemmer, hvorledes investering skal foretages.

- At det bestrides, at der er hjemmel til at beregne renters rente, ligesom der heller ikke er praksis herfor. I sit udkast til foreløbig boopgørelse har bobehandler Lisbeth Pahl da også afvist at foretage beregning af renters rente og har benyttet et renteniveau på 4 %, beregnet som et gennemsnit af renten i perioden. Såfremt der beregnes rente skal der opføres et passiv svarende til skatten af den beregnede rente.
- At rentekravet, der først er fremsat i forbindelse med udfærdigelse af udkast til boopgørelse er forældet og at renteloven ikke finder anvendelse.
- At der ikke er lovhjemmel til beregning af rente, men at dette bygger på sædvane og praksis og skal bedømmes ud fra de konkrete omstændigheder.
- At det endelig gøres gældende, at sagsøgers modskilsmisse har hindret sagsøgte i at få fastsat et hustrubidrag, hvilket har medført, at sagsøgte udelukkende havde sin arv fra sine forældre, der udgjorde hendes formue på skæringsdagen at leve for og formuen er i konsekvens heraf anvendt til forsørgelse for sagsøgte og B1 og til betaling af udgifter forbundet med ejendommen i Bruxelles. Sagsøger har under skiftebehandlingen afvist at hæve modskilsmissen og sagen er endnu ikke hævet.

BS 7-1326/2013:

Sagsøger har til støtte for den nedlagte påstand gjort følgende gældende:

1) H1s : **pligt til at betale leje for sin beboelse af fællesboets ejendom bortfalder ikke, blot fordi hun har afholdt udgifter til ejendommens drift**

M fraflyttede ejendommen i 1990, og han har ikke siden haft dispositionsret over ejendommen.

Da H siden skæringsdagen d. 3.6.1992 har rådet over fællesboets ejendom, skal der i hendes bodel medregnes en beregnet leje.

Dette princip er bekræftet i talrige domme og i den juridiske litteratur.

At primært H har afholdt de med ejendommen forbundne udgifter er ikke ensbetydende med at en leje ikke skal beregnes - de afholdte udgifter til ejendommen skal ifølge fast retspraksis blot medtages som et passiv i boopgørelsen (bilag 8).

2) **Pligten til lejebetaling bortfalder ikke som følge af ejendommens nuværende stand**

Det følger af bilag 9, at ejendommen var i udmærket vedligeholdelsesstand i 1990.

Ejendommen er ikke som anført i svarskriftet ”umulig” at udleje, idet det blandt andet kan lægges til grund, at H de facto bor i ejendommen, der ifølge bilag 3 er vurderet til ca. 12.000.000 kr. (1,7 mio. euro).

Vurderingsmand I tog ikke i sin rapport fra 2004 (bilag 10) et sådant forbehold, da han fastsatte et huslejeniveau på 4,9% af ejendomsværdien. Han reducerede dog ejendomsværdien med 10% på grund af ejendommens vedligeholdelsesstand på daværende tidspunkt.

H har (ubestridt) beboet ejendommen som den eneste i 24 år, og ejendommens nuværende stand kan med andre ord ikke med rimelighed tilskrives andre end H.

Hvis en ejendoms dårlige stand kunne medføre en nedsættelse eller bortfald af en lejebetaling, vil det kunne medføre, at den tilbageblevne ægtefælle kunne spekulere i at forringe en ejendoms standard.

Hvis ejendommens stand har nedbragt ejendommens værdi, har M krav på kompensation for det værditab, som H har forårsaget i sin beboelsestid. Ejendommens stand støtter således, at H burde betale en høj skønnet leje som kompensation til M - ikke, at lejen skulle bortfalde.

Så længe H vælger at bo i ejendommen, skal hun betale leje for denne faktiske brug af ejendommen.

3) Pligten til lejebetaling bortfalder ikke, selvom H måtte have haft et ønske om at flytte

H oplyser i sit svarskrift, at hun havde ønsket at fraflytte ejendommen i begyndelsen af 1990'erne, men det har hun ikke givet udtryk for under skiftet. H har tidligere udtrykt, at hun ønskede at sælge ejendommen, men det er ikke det samme, som at hun ønskede at fraflytte ejendommen. M ønskede i modsætning til H at udtage ejendommen.

H var ubestridt i besiddelse af en større likvid formue (i bilag 8 opgjort til mere end 3.500.000 kr.) på tidspunktet for ægteskabets ophør, som hun kunne have anvendt til at erhverve anden fast ejendom. Yderligere modtog H i perioden 1990-1997 mere end 1.750.000 kr. som en ratevis deling af M's fratrædelsesgodtgørelse fra ITT.

Det er således ikke korrekt, når hun hævder, at hendes formue var bundet i ejendommen i Bruxelles, hvilket forhindrede hende i at erhverve anden fast

ejendom. Hun kunne have erhvervet en ejerlejlighed allerede i 1992.

Det kan ikke lastes M at H har undladt at flytte - og hun kan ikke påberåbe sig sin manglende flytning som begrundelse for, at hun ikke skal betale leje, når det kan lægges til grund, at hun de facto har beboet ejendommen i alle årene, og at hun kunne have erhvervet anden fast ejendom for den formue, hun havde rådighed over.

4) H har ved sin handlemåde givet M en berettiget forventning om, at hun anerkendte sin forpligtelse til at betale leje

H har i svarskriftet nedlagt selvstændig påstand om, at hun ikke skal betale leje for sin beboelse af fællesboets ejendom.

Dette har hun ikke tidligere gjort gældende - og stævningen omhandlede således alene spørgsmålet om, hvorvidt der skulle ske en 15% reduktion af lejen på grund af nogle forseglede værelser. Sagen omhandlede oprindeligt ikke det mere principielle spørgsmål om, hvorvidt H skulle betale leje overhovedet.

Der blev indhentet en sagkyndig vurdering i august 2004, hvor det fremgik, hvad lejeniveauet ville udgøre. H nævnte på intet tidspunkt, at hun agtede at bestride, at hun skulle betale leje.

En ny vurdering af ejendommen og lejeniveauet blev indhentet af parterne i 2012 - uden at H i den forbindelse omtalte, at hun i øvrigt ikke anså sig som forpligtet til at betale leje overhovedet, skønt det ville have været nærliggende, hvis det havde været hendes betragtning på daværende tidspunkt.

Skifterettens medhjælper lagde tallene fra vurderingsmandens rapport til grund for sin foreløbige boopgørelse, idet skifterettens medhjælper samtidig lagde til grund, at der skulle betales leje for beboelsen. Heller ikke dette protesterede H imod.

Det gøres gældende, at H i ved sin egen adfærd har bragt sig i en situation, hvor rimelig hensyntagen til M's interesser krævede, at hun inden en vis tid reklamerede, såfremt hun ikke ønskede at være forpligtet.

H har ved sin adfærd udvist *retsstiftende* passivitet - hendes adfærd udgør et selvstændigt forpligtelsesgrundlag. Det er i den forbindelse en skærpende omstændighed, at hun dels har udvist passivitet i længere tid, dels har udvist gentagen passivitet.

5) Såfremt H var fraflyttet ejendommen, skulle der efter fraflytningstidspunktet ikke indregnes en lejebetaling i boopgørelsen

Det er udelukkende fordi H rent faktisk har valgt at bebo ejendommen sammen med parrets søn - og derved har sparet en betydelig lejeudgift andetsteds - at der ifølge fast praksis skal medregnes en beregnet leje i boopgørelsen for den periode, hun har beboet ejendommen.

6) Bilag C kan ikke tillægges nogen bevismæssig værdi

Erklæringen er for det første indhentet af H uden forudgående samtykke eller inddragelse af M

For det andet er erklæringen indhentet i december 2013, hvilket peger i retning af, at det først er under nærværende sag, at H er blevet opmærksom på de belgiske regler om udlejning af ejendomme.

For det tredje fremgår det, at den advokat, der har udfærdiget erklæringen, ikke har besigtiget ejendommen.

Ifølge retspraksis skal der ved indregningen af lejebetalingen i boopgørelsen ikke tages hensyn til den skat, som skulle være betalt, hvis boligen var udlejet til tredjemand.

På samme måde skal der ikke tages hensyn til, hvorvidt ejendommen opfylder belgiske krav til sikkerhedsudstyr m.v. i kommercielle udlejningsejendomme.

Nærværende sag drejer sig udelukkende om en beregnet lejebetaling for en *ejer*, der under et skifte bebor en ejerbolig, der er omfattet af fællesboet.

7) Den sagkyndige vurdering af lejeniveauet skal lægges til grund ved lejens fastsættelse

Parterne og skifterettens medhjælper foranledigede i fællesskab en vurdering af ejendommen ved Vurderingsmand 2.

Som bilag 11 fremlægges brev af 26.03.2012 fra skifterettens medhjælper vedrørende indhentelse af vurdering af lejeniveau. Vurderingstemmet fremlægges som bilag 12.

Vurderingen blev foretaget d. 31.08.2012, hvor begge parter deltog. Vurderingsrapporten er fremlagt som bilag 3.

Det har også tidligere været muligt at foretage en fastsættelse af lejeniveauet - som bilag 13 fremlægges vurderingsrapport af 25.07.2004 fra den af retten udpegede vurderingsmand 1

Rapportens fotos er oprindeligt i farve, hvilket ikke fremgår af bilag 13. Som særskilt bilag 14 fremlægges de farvefotos, som Vurderingsmand 1 og i forbindelse med sin besigtigelse i 2004.

8) Forseglingen kunne frit fjernes igen i henhold til belgisk ret

Der er i belgisk lovgivning regler, der regulerer forsegling af aktiver i forbindelse med skifteforhold under skilsmisse, skifte og dødsfald.

Forsegling er hyppigt anvendt i Belgien og skal ifølge belgisk ret ske ved dommerkendelse.

Ophør af forsegling er tilsvarende en afgørelse, der skal træffes af en fredsdommer. Enhver, som er påvirket af forseglingen, kan indgive anmodning til retten om, at seglene fjernes. Afgørelse om fjernelse af forsegling træffes ved kendelse.

Seglene fjernes inden for kort tid (et par uger) efter, at anmodningen indbringes for fredsdommeren.

Der stilles som betingelse for forseglingens fjernelse, at der foretages en opgørelse af indholdet i det forseglede værelse. En sådan opgørelse af indhold/inventar foretages af en af retten udpeget notar.

De belgiske regler for placering og fjernelse af segl findes i Code Judiciaire, den belgiske retsplejelov, artiklerne 1148-1173 og 1282.

Disse bestemmelser fremlægges som bilag 4, med dansk oversættelse af de for denne sag relevante artikler 1167, 1168 og 1282, markeret i rødt.

Endvidere fremlægges en oversigt med en kort beskrivelse af indholdet af de enkelte artikler, jf. bilag 5.

Sagsøgers belgiske advokat, professor, dr.jur. Jean-Louis Renchon har beskrevet reglerne i en skrivelse til sagsøger af 30.01.2012, hvilket fremlægges med dansk oversættelse som bilag 6.

Endelig fremlægges som bilag 7 et uddrag (med dansk oversættelse) fra en belgisk lærebog i familieret "Séparation: De fait et de corps. Divorce" af E. de Wilde d'Estmael. I bogen beskrives fremgangsmåden omkring placering og fjernelse af segl.

9) Når H¹ havde mulighed for at fjerne forseglingen, men undlod at gøre det, kan hun ikke anses for at have være forhindret i at benytte værelserne. Derfor er hun ikke berettiget til en reduktion af lejen.

Vurderingsmanden vurderede, at det kunne resultere i en reduktion af huslejen med 15%, såfremt de tre omstridte værelser ikke skulle medregnes. Vurderingsmanden tog ikke stilling til, om de tre værelse skulle medregnes eller ej, da dette er en juridisk vurdering.

Jeg har ikke umiddelbart indsigelser vedrørende selve vurderingen af procentsatsen - jeg gør gældende, at der i denne sag ikke er grundlag for at foretage en reduktion.

Forseglingen blev som nævnt fjernet i august 2012 - men kunne af H være blevet fjernet til enhver tid, såfremt hun ønskede at anvende værelserne. Der var ingen juridiske forhindringer herfor.

Som eneste beboer af den meget store ejendom i hele perioden, valgte H at lade værelserne forblive under segl - muligvis fordi hun vurderede, at hun ikke havde behov for at bruge de tre forseglede værelser, idet hun uden dem allerede havde et betydeligt boligareal til rådighed for en enlig person.

Ejendommen består af to huse, en villa og en portnerbolig. Villaen har et beboeligt areal på 390 m² og 80 m² kælder, af hvilket de to forseglede værelser repræsenterer ca. 25-30 m². Portnerboligen har et areal på 80 m² og 20 m² kælder, og det forseglede værelse var et ca. 10 m² kælderrum.

Hvis man til illustration sammenlignede med et tænkt eksempel, svarer det til, at en person lejer en villa med kælder - men vælger at undlade at benytte kælderen.

I en sådan situation vil en lejer (heller) ikke kunne kræve reduktion af lejebetalingen som følge af, at lejeren har undladt at benytte nogle af de lejede lokaler i lejeperioden.

Det var H's frivillige valg at undlade at benytte de tre værelser i ejendommen - hun havde mulighed for, uden nævneværdig anstrengelse eller omkostninger, at få fjernet seglene. De tre værelser var en integreret del af boligen og kunne ikke selvstændigt lejes ud til anden side.

BS 7-1326/2013:

Sagsøgte har til støtte for den nedlagte påstand gjort følgende gældende:

- At det under sagsforberedelsen er dokumenteret, at forseglingen af en del af ejendommen skete på foranledning af sagsøger i april 1991.
- At forseglingen i august 2012 blev fjernet på initiativ fra sagsøger, og at han i de mellemliggende 21 år udviste passivitet i relation til at begære forseglingen fjernet, hvorved sagsøger kunne have bragt sagsøgte begrænsede rådighed over ejendommen til ophør.
- At den af vurderingsmanden anslåede reduktion i lejen på 15 % skal håndhæves, idet det uomtvistet kan lægges til grund, at sagsøgte i hele perioden fra april 1991 og frem til august 2012 ikke har haft adgang til de forseglede rum og derfor ikke har kunnet drage nytte af benyttelsen af disse,

- At det i vurderingsrapport af 13. november 2012, bilag 3, af vurderingsmanden på underskriftssiden er anført, at *"Ejendommen er næsten umulig at leje ud i dens nuværende tilstand, men hvis en teoretisk lejeværdi skal fastsættes:"*,
- At en hypotetisk leje i henhold til sædvanlig praksis skal beregnes med udgangspunkt i den leje, der kan opnås ved udlejning til tredjemand, hvilket sagsøger i stævningen også har anført at være enig i.
- At en ejendom uden køkken ikke kan udlejes til tredjemand, og at det i henhold til belgisk lov vil være ulovligt. Sagsøgte har redegjort for denne lovgivning i bilag C, og i konsekvens heraf gøres det gældende, at der i henhold til praksis ikke skal beregnes en leje inter partes, medmindre en tilsvarende leje lovligt kan opnås hos tredjemand.
- At sagsøger og sagsøgte var midt i processen med at etablere nyt køkken, da samlivet blev ophævet, og at dette er baggrunden for, at sagsøgte har tilbragt mere end 20 år i en bolig uden køkken. Ombygningsplanerne er dokumenteret ved bilag B, og det kan ubestridt lægges til grund, at der ikke i ejendommens hovedhus forefindes et køkken.
- At sagsøgte bestrider den af vurderingsmand 2 foretagne vurdering af lejens størrelse, idet det gøres gældende, at ejendommen ikke lovligt kunne udlejes til denne pris, og at lejen i kraft af det manglende køkken ikke kan vurderes. Vurderingsmand 2 har tilkendegivet dette ved at betegne lejen som en "teoretisk leje".
- At det bestrides som udokumenteret, at sagsøgte under skiftet har tilkendegivet at ville betale en leje for sin benyttelse af ejendommen. Tværtimod gøres det gældende, at sagsøgte har fremsat indsigelse mod de pågældende spørgsmål til vurderingsmanden.
- At det bestrides som udokumenteret, at ejendommens vedligeholdelsesstand i 1990 var god, hvilket understøttes af bilag A, ekspert vurderingsmands vurdering fra 2004 og 11's efterfølgende utilfredshed med værdiansættelsen. Ekspert 1 anfører i sin besvarelse *"at de i 2004 konstaterede mangler eksisterede allerede i 1990"*.
- At det bestrides som udokumenteret, at det er sædvanligt, at der i en ejendom af denne størrelse og karakter og med denne beliggenhed i et eksklusivt område er sædvane for ikke at have et køkken i hovedhuset, og at det skulle være sædvanligt at benytte et køkken i portnerboligen og løbe frem og tilbage mellem de to ejendomme.
- At vedligeholdelsesudgifterne til ejendommen, såfremt der skulle betales

en leje, skal afholdes af parterne i fællesskab, ligesom de løbende driftsudgifter til termin og forsikring skal betales med halvdelen af hver af parterne, hvilket ubestridt kan lægges til grund ikke er sket.

- At sagsøger i hele perioden fra 1990 til dato har forholdt sig totalt passiv og på intet tidspunkt har taget initiativ til at foretage gennemgang af ejendommen eller fremkomme med forslag til vedligeholdelsesarbejder. Det gøres gældende, at den eksisterende belgiske lejelovgivning er baggrunden for, at der kun er angivet en teoretisk leje i vurderingsmandens rapport, og at dette understøttes af, at ejendommen er anført at være så godt som umulig at udleje.
- At det bestrides, at sagsøger har krav på, at sagsøgte i benyttelsesperioden bringer ejendommen i en bedre stand, end den var ved overtagelsen, og det gøres gældende, at en udlejning til tredjemand til den af $\sqrt{2}$ beregnede teoretiske lejepris ville forudsætte, at der blev gennemført en række forbedringer af ejendommen, og at sagsøgte ikke skal bære risikoen for, at disse ikke er blevet udført.

Sagsøgte har kategorisk afvist at betale til ejendommen udover ejendomsskatter og har endog ikke betalt sin halvdel af udgift til tilstandsrapport i forbindelse med salgsbestræbelserne, ligesom sagsøger også – til trods for forudgående aftale herom med bobehandler – afviste at foretage betaling af $\sqrt{2}$'s vurdering, der herefter er blevet betalt af bobehandler som en fælles boudgift.

Det gøres gældende,

- At ejendommens værdiudvikling i perioden – uanset vedligeholdelsesstanden ved periodens start og slutning – har været ekstraordinært stor, hvilket ikke har sit udspring i ejendommen, men derimod grundens størrelse, beliggenhed og udnyttelsesmuligheder. Ejendommen blev på skæringsdagen vurderet til ca. Euro 600.000,00, i 2004 blev den vurderet til mellem Euro 900.000,00 og 1.000.000,00 og i 2012 blev den vurderet til Euro 1.700.000,00, hvilket er det beløb, som ejendommen er udtaget til af sagsøgte.
- At det bestrides, at sagsøger under skiftebehandlingen har fremsat ønske om at udtage ejendommen. Første konkrete tilkendegivelse herom fremkom på forespørgsel fra bobehandler Lisbeth Pahl mere end 20 år efter skilsmissen. Sagsøger har under hele skiftet fastholdt sit ønske om en samlet bodeling og har ikke ønsket at træffe afgørelse om enkelte aktiver, før et samlet overblik forelå.
- At det i konsekvens af dette standpunkt fra sagsøgers side gøres gældende, at det ikke skal komme sagsøgte til skade, at hun på tilsvarende vis har haft behov for et samlet overblik over sin økonomiske situation, forinden hun fraflyttede ejendommen og fandt

ny bolig. Sagsøgte var uden arbejdsindkomst, og hendes krav om hustrubidrag blev ikke behandlet på grund af sagsøgers modskilsmisse. Sagsøgtes mulighed for at blive bankgodkendt til at købe en ejendom var af samme grund begrænset.

Sagsøger har i Processkrift I fremsat et anbringende, hvorefter det gøres gældende, at der for en ejer, der under skifte bebor en ejerbolig, der er omfattet af fællesboet, skal foretages legeberegning.

Sagsøgte bestrider, at der er hjemmel til at foretage legeberegning inter partes, såfremt boligen ikke lovligt kan udlejes til tredjemand for den beregnede leje, og det gøres gældende, at ejendommen aktuelt ikke har kunnet udlejes til tredjemand siden sagsøgers fraflytning på grund af de manglende køkkenfaciliteter og ejendommens generelle manglende vedligeholdelsesstand.

Endelig gøres det gældende, at sagsøgers manglende medvirken til fremdrift i skiftesagen og manglende ønske om at medvirke til en delløsning vedrørende ejendommen er den direkte årsag til den meget lange periode, der er medgået til bobehandlingen og dermed også har haft indflydelse på den meget lange periode, hvor sagsøgte og sønnen . *BI* har beboet ejendommen.

BS 7-1336/2013

Sagsøger har til støtte for den nedlagte påstand gjort følgende gældende:

- 1. Sagsøgers pensionsordning fra hans ansættelse hos ITT er en personlig rettighed, der i forbindelse med bodelingen kan udtages forlods i medfør af de på skæringsdagen gældende regler i Retsvirkningslovens § 15, stk. 2**
- 2. Det faktuelle udbetalingsmønster underbygger, at der er tale om en livsbetinget pension med løbende udbetalinger**

Sagsøger har som led i sin ansættelse i ITT optjent ret til pension. Han har ikke indbetalt månedlige beløb til pensionen - der er tale om en tilsagnspension, hvor retten til pension og pensionens størrelse er baseret på antal års ansættelse.

Det er dokumenteret, at der er tale om en kollektiv ordning for virksomhedens medarbejdere, idet pensionstilsagnet gælder for medarbejdere med minimum 10 års ansættelse.

Såfremt medarbejderen ikke opfylder alderskravet og anciennitetskriteriet, vil ordningen ikke komme til udbetaling.

Sagsøger har absolut ingen indflydelse haft på ordningen - hverken i forbindelse med dens oprettelse eller senere ændringer.

Pensionen udbetales løbende med månedlige beløb og ophører ved pensionstagerens død.

Der er med andre ord tale om en *løbende, livsbetinget* pensionsordning.

3. Den omtvistede pensionsordning er en rettighed af personlig karakter

I svarskriftet på s. 4, 3. afsnit, er det med henvisning til bilag 1, s. 9, gjort gældende, "*..at ITT kunne vælge at udbetale en samlet sum som en éngangsydelse, beregnet som aktuarværdien af pensionen på udbetalingsstidspunktet*".

Som det direkte fremgår af teksten, er det vel at mærke kun ITT, der har denne udbetalingsmulighed. Sagsøger havde absolut ingen råderet over pensionen og kunne ikke kræve den ophævet og udbetalt som en éngangs-ydelse.

I svarskriftet s. 4, 2. afsnit, er det fremført, at "*..det fremgår af bilag 1, side 7, at en "surviving spouse" vil modtage en del af pensionsydelsen på nærmere anførte vilkår. Pensionsforpligtelsen bortfalder således ikke ved pensionstagers død som tilfældet er ved en traditionel livrente*".

Der er til ordningen tilknyttet enkepension i form af en overlevelserente, men ifølge de før 1.1.2007 gældende regler, kunne også livsvarige pensioner med tilknyttede enkepensionsrettigheder i form af overlevelserente holdes uden for deling ved skilsmisse.

4. Der er ikke holdepunkter for at hævde, at den omtvistede pensionsordning er en kapital- eller ratepension

Pensionsordningen var udelukkende finansieret af ITT uden bidrag fra sagsøger, og der er således ikke tale om et aktiv baseret på *direkte* opsparing af fællesboets midler eller *indirekte* opsparing af fællesboets midler, idet sagsøgers løn ikke var påvirket af ordningens eksistens.

Der var ingen mulighed for at opgøre værdien af ordningen på skilsmissetidspunktet, da den tidligst kunne komme til udbetaling fra det fyldte 55. år, og hvis sagsøgte måtte få medhold i sin påstand, er det uvist, hvordan ordningen skal opgøres.

5. Der foreligger ingen særskilt aftale mellem sagsøger og ITT

vedr. pensionsordningen

Selv hvis der forelå en individuel aftale - hvad der ikke gør - ville det ikke ændre på, at sagsøger efter at have opfyldt alders- og anciennitetskravene har modtaget en månedlig ydelse, som fortsætter på ubestemt tid.

6. De foreliggende oplysninger er tilstrækkelige til at dokumentere sagsøgers pensionsforhold

Det gøres gældende, at det som bilag 1 fremlagte dokument med tilstrækkelig tydelighed beskriver den for sagsøger gældende pensionsordning, og sammenholdt med de øvrige bilag har sagsøger ført bevis for, at han er berettiget til forlods at udtage den pågældende pensionsordning.

Sagsøgte kontaktede egenhændigt ITT tilbage i 1992 og fik i den forbindelse tilsendt en række oplysninger om den omtvistede pensionsordning. Det må formodes, at sagsøgte havde fremlagt disse dokumenter, hvis der i dokumenterne var noget, der tydede på, at pensionsordningen kunne inddrages under skiftet.

Sagsøgte har ved fremlæggelse af bilag A-D forsøgt at karakterisere pensionstypen og drage en parallel til pensioners behandling i *belgisk* ret, men da nærværende sag omhandler et ægtefælleskifte underlagt de danske regler, er dette uden betydning.

7. Ægtefælleskiftet behandles efter de danske regler, og pensionsordningens karakter kan ikke defineres på baggrund af belgiske lovregler og retspraksis

Dansk ret er gældende for ægtefælleskiftet, og det er således uden betydning, hvorledes pensionsordninger behandles på et skifte efter belgisk ret.

Pensionsordningens nærmere vilkår og karakteristika er relevante for sagen og udenlandsk materiale er derfor fremlagt for at kunne belyse vilkårene, idet ordningen var opnået via ansættelse i et selskab udenfor Danmark.

Når pensionsvilkårene ligger fast, ophører interessen for udenlandsk information.

Er det eksempelvis først konstateret, at en udenlandsk pensionsordning har karakter af en livsvarig pension, er det uden betydning, hvorvidt livsvarige pensioner deles i andre lande eller ej.

Ægtefællernes formueordning og pensioner er i nærværende sag

underlagt den danske retsvirkningslovs § 15, stk. 2, hvorfor det kun er retspraksis vedrørende denne bestemmelse, der har relevans for sagens afgørelse.

Belgisk domspraksis om deling af livsvarige ordninger blandt belgiere er med andre ord sagen helt uvedkommende og tjener alene til at drage fokus væk fra sagens kerne. Sagens kerne er, om der er tale om en livsvarig pension, der efter dansk ret holdes udenfor en bodeling.

Sagsøgtes argumentation forplumres yderligere af, at sagsøgte med bilag E og F tilsyneladende fremlægger materiale om praksis vedrørende gruppelivsordningers deling ved skilsmisse blandt belgiere - uden at oplyse, hvordan en belgisk gruppelivsordning skulle dele karakteristika med sagsøgers pensionsordning via ITT Europe.

Sagsøgte har med fremlæggelsen af bilag E og F ikke ført bevis for, at der i den foreliggende sag er tale om en pensionsordning, der skal indgå på et ægtefælleskifte i Danmark.

8. Det bestrides, at pensionsordningen var et lønaccessorium eller en "bonus"

Pensionsordningen var et ensidigt tilsagn fra ITT om en livsbetinget ydelse under forudsætning af, at sagsøger opfyldte et alderskriterium samt et krav om 10 års ansættelse.

Der er intet, der indikerer, at der enten var tale om en del af en lønpakke, en bonus på fratrædelsestidspunktet eller en opsparing af løn som påstået af sagsøgte.

I den forbindelse skal bemærkes, at sagsøger på fratrædelsestidspunktet i 1989 (før skæringsdagen) ikke fik udbetalt en opsparing eller bonus som en engangsudbetaling, selv om han ved sin fratræden opfyldte anciennitetskravet.

Det afgørende i nærværende sag er, at der optjenes ret til en ydelse, der udbetales i pensionsøjemed og ikke en kontant engangsudbetaling i form af f.eks. bonus.

Sammenligner man med eksempelvis danske tjenestemandsansatte, vil man ej heller typisk betegne tjenstemænds ret til livsvarig, anciennitetsbaseret pension som en "bonus på fratrædelsestidspunktet" - og under alle omstændigheder ikke en "bonus", der ville være omfattet af en bodeling ved skilsmisse.

9. Pensionen er pr. opførelsesdagen en løbende, livsbetinget ydelse

I duplikken er det gjort gældende, at sagsøger pr. skæringsdagen ikke havde krav på at modtage en livrente, idet ITT med henvisning til bilag 1, s. 9, havde mulighed for at ændre vilkårene for betalingsforpligtelsen.

Sagsøger var ejer af den omtvistede pensionsordning pr. skæringsdagen d. 3.6.1992.

Opgørelsesdagen er endnu ikke fastlagt, men retten kan lægge til grund, at der var tale om en ordning, der betingede ansættelse i mere end 10 år samt opnåelse af en bestemt alder. Disse forhold var gældende pr. skæringsdagen, og det kan ydermere lægges til grund, at det også var de gældende vilkår på udbetalingstidspunktet og dermed også på et fremtidigt opførelsestidspunkt.

Sagsøgte spekulationer om pensionsordningens karakter er således irrelevante for definitionen af pensionsordningen.

10. Opgørelsen af pensionens værdi i bilag G kan ikke lægges til grund under nærværende sag

I bilag G har sagsøgte egenhændigt forsøgt at opgøre værdien af den omtvistede pensionsordning, hvilket er sket med udgangspunkt i *"..den akkumulerede nettoudbetaling i perioden fra 1/9 1993 til og med april 2014, svarende til i alt Euro 414.816,00, der med tillæg af rente 4% p.a. i alt ville andrage Euro 644.722,00 eller svarende til DKK 4.809.613,00."*

Det fremgår ikke af bilag G, hvordan sagsøgte definerer den omtvistede pensionsordning. Hvis sagsøgte hævder, at der er tale om en ratepension, skal beregningen af pensionen på ægtefælleskiftet blandt andet tage udgangspunkt i følgende:

- Ratepensionens værdi før skat pr. opførelsesdagen/udlægsdagen.
- Udbetalingstidspunktet og udbetalingsperioden.
- Den skønnede skatteprocent ved raternes udbetaling.
- Den forventede gennemsnitlige rente p.a. ved raternes udbetaling.

Beregningsgrundlaget i bilag G tager ikke stilling hertil.

Sagsøgte har til støtte for den nedlagte påstand gjort følgende gældende:

- At sagsøgers pensionsordning fra hans ansættelse hos ITT ikke er en personlig rettighed, der i forbindelse med bodelingen kan udtages forlods i medfør af retsvirkningslovens § 15, stk. 2.
- At sagsøgers aftale med ITT på tidspunktet for indgåelse af hans ansættelsesaftale ikke indeholdt en aftale om livrente. Af bilag 7 fremgår, at pensionsplanen af 14. marts 1974 blev ændret, således at arbejdstagerne ikke længere skulle bidrage til pensionsplanen. Det fremgår af bilag 1, at sagsøger ikke havde en traditionel pensionsopsparring i sit ansættelsesforhold, men et lønaccessorium, der var betinget af, at en række krav i relation til ansættelsestidens længde og arbejdstagerens alder var opfyldt. Herved adskiller pensionsplanen sig radikalt fra en traditionel pensionsaftale, som arbejdstageren har ret til uanset ansættelsestidens længde.

Sagsøger har ikke som led i sin ansættelse i ITT optjent ret til en pension, men ret til en økonomisk ydelse beregnet efter nogle på forhånd af ITT fastsatte kriterier. ITT har ved aftalen forbeholdt sig ret til at ændre vilkårene for aftalen, hvilket sagsøger har dokumenteret, at ITT benyttede sig af i henhold til bl.a. bilag 7 og 8. ITT kunne vælge at udbetale et engangsbeløb.

- At værdien af pensionen beregnes med udgangspunkt i sagsøgers grundløn, der på daværende tidspunkt var DKK 298.000,00, med tillæg af 50 % af enhver bonus, som sagsøger måtte modtage. Heraf kan udledes, at selve beregningsprincippet for værdien af pensionen kan udledes af "the booklet explaining the plan" hvilket gør det muligt at opgøre værdien af det løngode, som sagsøger har haft igennem hele sit ansættelsesforhold hos ITT, og som han under forudsætning af, at han på pensionstidspunktet opfyldte de af ITT fastsatte bestemmelser ville kunne gøre krav på.
- At bilag 9 dokumenterer, at værdien af det optjente beløb der tilkom sagsøger kunne beregnes løbende, også før skæringsdagen den 3/6 1992.

Værdien af dette løngode kan hermed opgøres pr. skæringsdagen.

- At sagsøger trods opfordring hertil ikke har fremlagt sin skrivelse af 27/5 1993 til ITT, hvorved sagsøger stillede en række spørgsmål vedrørende sin pension til ITT. Bilag 10 er svar på nævnte skrivelse, men sagsøgers spørgsmål fremgår ikke heraf.
- At ITT i henhold til pensionsplanen, bilag 1, har forbeholdt sig retten til at foretage betaling af et engangsbeløb, beregnet efter de aftalte principper, ligesom ITT har forbeholdt sig helt at ændre aftalen eller

bringe den til ophør. Det gøres gældende, at pensionsplanen ikke udgør en aftale om udbetaling af løbende pensionsydelse, men derimod er et betinget tilsagn om udbetaling af et løngode under visse betingelser. Herved adskiller pensionsplanen sig fra en livrente, hvor man har krav på udbetaling af de aftalte ydelser, når blot man opfylder betingelsen om at være i live.

- At skæringsdagen for ophøret af formuefællesskabet nu er fastlagt til 3/6 1992 og at det afgørende for fællesboets deling er hvilke aktiver og passiver ægtefællerne havde på denne dag. I relation til deling af pensioner gøres det gældende, at det er afgørende hvilke pensionsrettigheder sagsøger havde på skæringsdagen.

Ved rettens afgørelse heraf kan det lægges til grund, at sagsøger havde den som bilag 1 fremlagte aftale formuleret i "booklet" dateret 7/1 1979 med tillæg, der er fremlagt som bilag 11. Aftalen er ikke en aftale om etablering af livrente, og sagsøger havde på skæringsdagen den 3/6 1992 ikke krav på at modtage en livrente, men derimod et krav på at modtage en økonomisk ydelse, når han gik på pension, enten som 55 årig eller 65 årig, såfremt han på dette tidspunkt opfyldte nogle nærmere fastsatte betingelser i relation til antallet af ansættelsesår.

Sagsøger opfyldte den 1/9 1993 betingelsen for at modtage en ydelse fra ITT, idet han dels var fyldt 55 år, dels havde arbejdet 10 år hos ITT. Hverken den 3/6 1992 eller den 1/9 1993 havde sagsøger krav på at få etableret en livrente via ITT og afgørende for vurderingen af, om den ydelse, som sagsøger havde krav på at modtage i forbindelse med sin pensionering, kan holdes udenfor fællesboskifte, er karakteren af den ydelse, som sagsøger aktuelt havde krav på, på tidspunktet for formuefællesskabets ophør den 3/6 1992. At sagsøger eller ITT efterfølgende valgte eller aftalte, at han fik løbende ydelser, ændrer ikke herpå.

Det gøres gældende, at sagsøger ikke havde en livrente den 3/6 1992, og at det krav han havde på skæringsdagen på at modtage en pensionsydelse, når han fyldte 55 år, som kan beregnes efter de aftalte principper, er det beløb som skal indgå i fællesbodelingen som aktiv i sagsøgers bodel. En aktuariemæssig beregning vil kunne fastslå værdien af det lønaccessorium sagsøger havde i form af bilag 1.

- At dette anbringende understøttes af, at ITT forbeholdt sig retten til at ændre eller afslutte pensionsplanen, hvilket understreger usikkerheden omkring hvilken økonomisk ydelse og i hvilken form sagsøger ville modtage denne.
- At det specifikt fremgår af bilag 1, side 9, at ITT har forbeholdt sig ret til at foretage udbetaling af "*a single lump sum*".

- At det af bilag 2 fremgår, at aftalen om de løbende ydelser først blev etableret i oktober 1993 og således trådte i kraft efter skæringsdagen for fællesbodelingen.
- At sagsøger har gjort gældende, at han ikke har haft nogen indflydelse på, hvorledes han ville modtage den ydelse, som han via sin ansættelse havde optjent, og at sagsøgte gør gældende, at værdien af den pågældende aftale skal behandles på samme måde som andre lønaccessorier, der indgår i fællesbodelingen.
- At pensionsplaner af samme art som bilag 1, ikke er ualmindelige i Belgien, og at arbejdsgiverens bidrag er en del af aflønningen, som ikke udbetales, men bruges til indbetaling til en ordning, og at den som bilag E fremlagte dom lægger til grund, at en pensionsplan, der i sin opbygning minder om sagsøgers, anses for at udgøre en obligatorisk gruppeforsikring, der er bestemt til at finansiere en tillægspension, betalt på et tidspunkt hvor den tilsluttede opnår en bestemt alder og den sigter således på at forudse en tillægsindkomst og betragtes som en opsparing. I konsekvens heraf kan de af arbejdsgiveren indbetalte ydelser anses for at være en del af aflønningen og anses for at udgøre en ydelse, der betales som modstykke til arbejde udført i henhold til ansættelsesaftalen. Af dommen ses, at der i Belgien som i Danmark gælder regler omkring personlige rettigheder, der kan udtages uden deling på skifte.
- At sagsøgte har beregnet de akkumulerede nettoudbetalinger efter skat i perioden fra 1/9 1993 til og med april 2014 svarende til Euro 414.816,00, der med tillæg af rente 4 % p.a. i alt ville andrage Euro 644.722,00, svarende til DKK 4.809.613,00.
- At sagsøgte gør gældende, at der ved fællesbodelingen skal ske en deling af værdien af den ydelse, som sagsøger har fået udbetalt, men at værdiansættelsen heraf skal foretages af bobehandler i lighed med værdiansættelse af fællesboets øvrige aktiver.
- At det endelig gøres gældende, at den som bilag 1 fremlagte aftale adskiller sig fra en sædvanlig pensionsaftale ved at være betinget af nogle krav i relation til ansættelsestid, som ikke vil være gældende for en traditionel pensionsaftale, hvor opsparingen sker løbende, uanset om medarbejderen på et senere tidspunktfratræder. I konsekvens heraf har den i bilag 1 indgåede aftale nærmere karakter af et lønaccessorium i form af et økonomisk gode, der tilkommer sagsøger, såfremt han opfylder kvalifikationskravene på fratrædelsestidspunktet.

Retten's begrundelse og afgørelse

IBS 7-797/2013:

Parterne er enige om, at boets skal opgøres med datoen den 3. juni 1992 som skæringsdag.

Parterne er endvidere enige om, at værdien af *H15* formue på pr. 2. januar 1990 var på 3.436.578 kr.

Det er ikke under sagen fremlagt dokumentation for, hvor stor formuen var pr. skæringsdagen.

H har gjort gældende, at hendes formue var den samme pr. skæringsdagen, som den var pr. 2. januar 1990, og har henvist til at hustrubidraget i perioden op til skæringstidspunktet var fastsat under hensyn til, at hun også havde et afkast af sin formue på ca. 100.000 b.fr. om måneden, og at afkastet følgelig er anvendt til forsørgelse af *H* og parternes fælles barn.

Da *H* er nærmest til at dokumentere dette, finder skifteretten, at den manglende dokumentation må tillægges processuel skadevirkning for *H*, og at formuens størrelse skønsmæssigt skal fastsættes på baggrund af det af *H* overfor appelretten i Bruxelles oplyste om formuens forrentning, hvorfor *H* tilpligtes at anerkende, at værdien af hendes bankindeståender og værdipapirer på tidspunktet for formuefælleskabets ophør den 3. juni 1992 udgjorde 4.060.174 kr.

H må anses for de facto at have udtaget sine bankindeståender, obligationer mv. pr. 3. juni 1992. *H* har indtil spørgsmålet blev afgjort ved skifteretten i Hjørring i 2009 gjort gældende, at formuen var hendes særeje, og har alene disponeret over formuen, som efter hendes egen forklaring nu er forbrugt af hende. Skifteretten finder, at forrentningen af sagsøgers boslodskrav vedrørende dette aktiv skønsmæssigt skal fastsættes til 4 % p.a. fra den 3. juni 1992, idet det lægges til grund, at begge parter har været medvirkende til, at skiftet har været langvarigt, og idet det lægges til grund, at formuen løbende er brugt til forsørgelse af *H*, som ikke havde anden indtægt, efter at betalingen fra *M15* fratrædelsesgodtgørelse ophørte.

Det er ubestridt, at der i boopgørelsen kan optages et passiv svarende til den skat, *H* har betalt af rentebeløb.

IBS 7-1326/2013:

H har, siden parterne gik fra hinanden, boet i fællesboets ejendom, og det er hovedsagligt hende, der har afholdt udgifterne til ejendommen.

Skifteretten finder ikke grundlag for at fravige sædvanlig praksis, hvorefter

der til fællesboet skal beregnes en lejebetaling for den part, der benytter fællesboets ejendom. I overensstemmelse med samme praksis modsvares denne leje af, at der i boopgørelsen kan fratrækkes de udgifter, parten har afholdt på ejendommen.

Spørgsmålet er herefter, hvilket lejeniveau, der skal lægges til grund, ved fastsættelsen af lejen.

Skifteretten finder, at den leje, der skal lægges til grund, er en leje, der tager udgangspunkt i ejendommens faktiske forhold under hensyn til ejendommens stand og mangler, uanset årsagen til denne/disse. Skifteretten finder i overensstemmelse hermed også, at der skal ske et fradrag for de forseglede rum, idet bemærkes, at forseglingen blev foretaget på initiativ af M, og at begge parter efter det oplyste kunne have foranlediget forseglingen fjernet på et tidligere tidspunkt.

Der er foretaget sagkyndig vurdering af lejen den 13. november 2012, hvoraf fremgår at der er tale om en teoretisk fastsættelse af huslejen, idet ejendommen vurderes "næsten umulig at leje ud i dens nuværende tilstand". Skifteretten finder uanset dette, at den sagkyndiges teoretiske fastsættelsen af lejen skal lægges til grund, da denne er det nærmeste man kan komme en skønnet leje.

Sagsøger gives således medhold i sin påstand med den ændring, at lejen fastsættes med reduktion for forseglede værelser.

I BS 7-1336/2016:

På baggrund af de fremlagt bilag lægger skifteretten til grund, at M som led i sin ansættelse optjente ret til en pension, og at han ikke selv indbetalte til denne pension. M fik i november 1991 af ITT oplyst, at han under "ITT Udstationeret Pension Plan" ville få udbetalt 3.950,46 dollars pr. md fra den 30. september 2003, dvs. fra han fyldte 65. Han fik samtidig oplyst, at han kunne vælge at få ydelsen fra sit fyldte 55. år med et aktuarmæssigt nedsat beløb. M valgt i 1993 at få ydelsen fra sit 55. år. På baggrund af sagens oplysninger kan det lægges til grund, at den månedlige pensionsudbetaling fra ITT til M var på 1975,23 dollars i 1993. M har forklaret, at han siden har modtaget det samme beløb hver måned, og at han ikke kender til køb af en livrente. Af ITTs pensionsplan fremgår, at ITT forbeholdt sig retten til at købe en livrente fra et forsikringselskab, eller til at betale pensionsydelse som et éngangsbeløb. Det lægges til grund, at det kun var ITT, der kunne bestemme dette, og det ses ikke være sket. M bestrider, at der er foretaget nogen ændringer, og har fremlagt dokumentation for, at han stadig modtager et beløb på 1975,23 dollars hver måned. Skifteretten lægger til grund, at M fortsat modtager en pensionsydelse fra sin tidligere arbejdsgiver, uanset at betalingen sker med en check fra en Bermuda

DOM

afsagt den 3. juli 2015 af Vestre Landsrets 9. afdeling (dommerne Dorte Jensen, Hanne Kildal og Helle Krogager Rasmussen (kst.)) i ankesager

V.L. B-2065-14 og V.L. B-2066-14

H
(advokat Bente Lund Poulsen, København)

mod

M
(advokat Ulrik Grønberg, Aarhus)

Skifteretten i Hjørring har den 26. september 2014 afsagt dom i 1. instans (rettens nr. BS 7-1326/2013 og BS 7-1336/2013).

Påstande

V.L. B-2065-14 Lejefastsættelse

For landsretten har appellanten, H gentaget sin påstand om frifindelse.

Indstævnte, M, har nedlagt påstand om, at H tilpligtes at anerkende, at hun til fællesboet skal betale en beregnet leje på 4.777.859,41 kr.

V.L. B-2066-14 Pension

H har for landsretten gentaget sin påstand om, at M .. tilpligtes at anerkende, at hans pensionsordning fra hans tidligere arbejdsgiver ITT skal indgå i bodelingen i forbindelse med parternes skilsmisse.

M har påstået stadfæstelse.

For landsretten vedrører sagen ikke spørgsmålet om inddragelse af [redacted]; bankinde-
ståender og værdipapirer under skiftet.

Supplerende sagsfremstilling

Det er for landsretten oplyst, at ejendommen beliggende [redacted],
[redacted], pr. 29. maj 2015 er solgt for 2.450.000 €. Det er videre oplyst, at købe-
ren af ejendommen har udlejet den for en periode på 1 år til [redacted] B1, der er parter-
nes søn. Lejen er fastsat til 1.250 € månedligt og således, at lejerens endvidere betaler ejen-
domsskatter og alle andre afgifter vedrørende ejendommen.

Beløbet på 4.777.859,41 kr. er opgjort på grundlag af en månedlig husleje i perioden fra
den 3. juni 1992 til den 29. maj 2015 på mellem 2.100 og 3.250 €, således at lejen stiger
med 50 € årligt, og således at der er foretaget et fradrag på 15 % i perioden 1992-2012,
hvor nogle værelser var forseglede.

Forklaringer

H [redacted] og M [redacted] har afgivet supplerende forklaring for landsretten.

H [redacted] har supplerende forklaret, at hun aldrig fik svar på sin henvendelse i 2003 til
ITT om hendes rettigheder til M [redacted] pensionsordning.

H [redacted] har i øvrigt forklaret, at de elektriske installationer aldrig har været godkendt.
Det var meningen, at M [redacted] selv skulle renovere huset. Hun har et par gange forsøgt at kon-
takte M [redacted] med henblik på at få skiftet afsluttet, og hun har også kontaktet offentlige myn-
digheder for at få oplyst, hvor han boede. Der er flere, der gennem årene har kontaktet
hende for at købe huset, og i 1994 fik hun et regulært tilbud. Køberne af huset vil rive det
ned og bygge nyt på grunden. B1 [redacted] har fået lov til at leje huset i et år, indtil indboet bli-
ver delt. Hun og B1 [redacted] bor stadig på ejendommen, og så snart indboet er delt, vil hun
finde en anden bolig. M [redacted] har under skiftet i Belgien ikke stillet krav om betaling af leje.

M [redacted] har supplerende forklaret, at han fortsat får udbetalt 1.975,23 \$ måned-

ligt i pension.

M har i øvrigt forklaret, at ejendommen i 1990 var i rigtig god stand. Der var dog ting, der ikke var færdiggjorte. De elektriske installationer var blevet godkendt, inden de flyttede ind i huset. Han blev chokeret over ejendommens stand, da han så den i 2004 i forbindelse med ejendommens vurdering. I 2012 var der ingen problemer med de værelser, der havde været plomberet. Han har ikke kendskab til, om B1 har boet på ejendommen. Han ved ikke, om ejendommen er solgt til nedrivning. Han har på et tidspunkt set en liste over krav, som måtte stilles, forinden den kunne udlejes lovligt. I 1990 ville ejendommen sagtens kunne udlejes. Han har accepteret, at H får 12 mio. kr. af salgssummen, mens han selv får 6 mio. kr.

Procedure

Parterne har i det væsentlige gentaget deres anbringender for skifteretten og har procederet i overensstemmelse hermed.

Landsrettens begrundelse og resultat

Lejefastsættelse

Efter samlivsophævelsen i 1990 forblev H boende i ejendommen, som parterne ejede i lige sameje og havde beboet fra 1982, først i portnerboligen og senere i hovedhuset. Det må efter bevisførelsen lægges til grund, at der i 1990 var visse mangler ved hovedhuset, idet renoveringen ikke var afsluttet, og der var bl.a. ikke indsat køkken. Det må videre lægges til grund, at ejendommen i 2004 fremstod i dårlig vedligeholdelsesstand og med en række mangler, og at ejendommen i 2012 krævede umiddelbare istandsættelsesarbejder.

H bor fortsat i ejendommen, og i forbindelse med salget i maj 2015 har parternes søn, B1, indgået aftale med køberen om et tidsbegrænset lejemål på 1 år.

Der skal som aktiv i boet optages et lejeløb for den periode, som H har boet i ejendommen. Dette beløb kan efter den erklæring, der er udfærdiget af den udpegede vurderingsmand, passende fastsættes til det beløb, som M har beregnet for landsretten. Der er herved taget hensyn til ejendommens stand og til, at

H har været afskåret fra at benytte de rum, der i perioden fra 1992 til 2012 var forseglede.

Ved fastsættelsen af lejeværdien af H, brug af ejendommen kan det ikke tillægges betydning, om det efter belgisk ret under hensyn til ejendommens fysiske stand vil være lovligt at udleje ejendommen til tredjemand.

Landsretten tager således M påstand til følge vedrørende dette spørgsmål.

Pension

Efter M forklaring og de i øvrigt foreliggende oplysninger må det lægges til grund, at han siden 1993, hvor han blev 55 år, hver måned har fået udbetalt et beløb på 1.975,23 \$, og at udbetalingen vil ophøre ved hans død, dog således at der er knyttet en enkepension til ordningen. Der er således tale om en løbende, livsbetinget ordning, der tjener alderdomsforsørgelse.

Da der efter de foreliggende oplysninger ikke er grundlag for at antage, at der på skæringsdagen var knyttet nogen tilbagekøbsværdi til ordningen, kan pensionsordningen udtages forlods af M efter retsvirkningslovens § 15, stk. 2, som en personlig rettighed.

Landsretten stadfæster derfor skifterettens dom vedrørende dette spørgsmål.

Sagsomkostninger

Efter sagernes udfald sammenholdt med parternes påstande skal H betale sagsomkostninger for landsretten til statskassen med 175.000 kr. Beløbet omfatter udgifter til advokatbistand og er inkl. moms. Landsretten har ved fastsættelsen af beløbet lagt vægt på sagernes økonomiske værdi og deres omfang.

Thi kendes for ret:

Skifterettens dom stadfæstes i det omfang den er anket, således at H tilpligtes at

anerkende, at M's pensionsordning ikke skal indgå i bodelingen, og at anerkende, at hun til fællesboet skal betale en beregnet leje på 4.777.859,41 kr.

H skal betale sagernes omkostninger for landsretten til statskassen med 175.000 kr.

De idømte sagsomkostninger skal betales inden 14 dage og forrentes efter rentelovens § 8 a.

Dorte Jensen

Hanne Kildal

Helle Krogager Rasmussen
(kst.)

Udskriften udstedes uden betaling.

Udskriftens rigtighed bekræftes.

Vestre Landsret,

Viborg den 3. juli 2015

Erna Kristensen

stedfortræder